

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулаа!

БУРЯД

БҮГЭДЭ АРАДАЙ СОНИН

ЧИЭН

1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

2008
оний
ноябрин
13
Четврт

№ 131
(21674)
Намарай
үлүү үүд
нарын
15
гарагай
5

Манай сонин Россиян хэблэлэй алтан жасада оруулагданхай

ЗАЛУУШУУЛАЙ БҮЛГЭМҮҮДЭЙ ЗАЛИ ЕХЭ

Ганса Буряад Республика дотор бэшэ, харин Россиян олон хотонуудаар, Монгол ороноор мэдээжэ Буряад Республикин Залуушуулай бүлгэмүүдэй эблэлэй байгуулагдахаар хоёр жэл үнгэрбэ.

2006 ондо залуушуулай арбан хоёр бүлгэмүүдэй түрүүлэгшэд сугларжа, иймэ эблэл байгуулха гэжэ шишидэнэн байна. Эндэ «Хадада Захаамин», «Яруунын залуушуул», «Түнхэнэй залуушуул», «Хэжэнгэ», «Агын үхижүүд» гэхэ мэтэ бүлгэмүүдэй оронхой. Красноярск, Москва, Новосибирск, Томск, Иркутск хотонуудта нурадаг буряад хубүүд, басагад залуушуулай бүлгэмүүдэй байгуулжка, баан тус эблэл хубүүд хуви соо ороон байна.

Залуушуулай бүлгэмүүдэй эблэл наяхана байгуулагдаашь наа, гэшүүдьин олон тоото но-

нирхолтой хэмжээ ябуулганаудын үнгэрэгэнэ. «Энергия движения», «Будущее за нами» гэхэн бэлиг талаантай залуушуулда зориулагдаан фестивалнууд, элдэб семинар - тренингнууд, залуу мэргэжлэдэй тусхай уулзлаганууд, залуушуулые политических байдалтай дүтөөр танилцуулга, нунгалтада эдэбхитгээр хабаадалга - эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулгануудые Залуушуулай бүлгэмүүдэй эблэл эмхидхэнэн байна.

«Иймэ хэмжээ ябуулганууд залуу халаание сүлөө сагтсан юрэ сэнгүүнэ бэшэ, мун ерээдүйн ажбайдалдань бэлдэнэ бшуу. үнбэлгэн ухаатай, урагшаа наанаатай, холын хараа бодолтой хубүүд, басагад залуушуулай бүлгэмүүдэй эблэлэй буридэлдэ орожно, элдэб талаана арга шадаалаа бодотоор бэелүүнэ», -

гэжэ залуушуулай бүлгэмүүдэй эблэл ударицагдаа Эрдэни Дымчиков эблээд түрээн үдэртэ зориулагдаан прессконференци дээр хэлэбэ.

Тус пресс-конференци дээр эдэ үдэрнүүдтэ үнгэрэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай хэлэгдээ. Дулма Содномова, Эрдэни Дымчиков, Малика Валиева гэгшдэ «Ораторское искусство», «Лидерство», «Технология проведения мероприятий», «Социальное проектирование» гэхэ мэтэ темэнүүдээрэ нээмэл тренингнуудые үнгэрэгхээ.

Республикин мэдээжэ залуу бизнесменүүд, тамиршад, депутатууд «История моего успеха» гэхэн уулзалаа дээрэ оюутадтай веер тухайгаа, ажал болон карьеэр тухай хөөрэлдэхээ. Үшүү тиихэдэ эблэлэй гэшүүд «Развитие молодежных инициатив в РБ через образовательные проекты» гэхэн темэ тухреэн-шэрээ үнгэрэгхээз хараалнаад.

Эблэлэй түрээн үдэртэ зориулагдаан хэмжээ ябуулганауд ёнотой уулзан танилсалын, хүгжэмэй, нүхэсэлэй концертээр дүүрэхээ. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд тухай тодорхойгоор ерэхэ неделийн номерто уншаха аргатайт.

Эржена БАТОРОВА.
Авторай фото.

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННАЯ ЯРМАРКА

22-23 ноября пройдет республиканская ярмарка в помещениях и на открытой площадке Центрального рынка г. Улан-Удэ.

Ярмарку проводят Министерство сельского хозяйства и продовольствия РБ совместно с Буркоопсоюзом.

Участники - сельскохозяйственные организации республики всех форм собственности, предприятия пищевой и перерабатывающей промышленности, организаций потребкооперации. Ассортимент ярмарки: мясо, субпродукты, колбасные изделия, мясные полуфабрикаты, мясо птицы, рыба, яйца.

Министерство сельского хозяйства и продовольствия РБ.

Вниманию наших читателей и общественности республики

Газета «БУРЯД ҮНЭН - ДУХЭРИГ»
проводит конкурс

«БУРЯД ҮНЭН - ДУХЭРИГ»: «ЛУЧШИЕ ЛЮДИ БУРЯТИИ»

Конкурс объявлен с 1 ноября 2008 года.

ЦЕЛЬ КОНКУРСА

Красота души и тела, ум и талант, успех и достижения в деятельности, приносящей добро обществу и личности, и все то, что возвышает человека, должны быть достоянием не только близкого, но и широкого круга людей.

I. КОНКУРС ПРОХОДИТ ПО 8 НОМИНАЦИЯМ:

1. «Наран Гоохон-2008» («Мисс Духэриг-2008»)
2. «Баатар Мэргэн-2008» («Буряад үнэн-Баатар-2008»)
3. «Гуа сэсэн хатан-2008» («Женщина года-2008»)
4. «Сагаан үбгэн-2008» («Вершина мудрости-2008»)
5. «Аламжа Мэргэн Арюун Гоохон хоёр-2008» («Современная семья-2008»)
6. «Аза талаан-2008» («Улыбка фортуны-2008»)
7. «Аласай холбоон-2008» («Мир и Бурятия-2008»)
8. «Буян хэшэг-2008» («Милосердие-2008»)

II. ЧТО НУЖНО ДЛЯ УЧАСТИЯ В КОНКУРСЕ?

- 1) Рассказ о герое конкурса - 3-4 листа.
- 2) Фотография героя конкурса размером не менее 6x9 см.

III. В КОНКУРСЕ УЧАСТВУЮТ КАК АВТОРЫ КОНКУРСА ВСЕ ЖЕЛАЮЩИЕ

IV. УСЛОВИЯ КОНКУРСА ПО НОМИНАЦИЯМ

ГЕРОЯМИ КОНКУРСА МОГУТ БЫТЬ:

1. «Наран Гоохон-2008» («Мисс Духэриг-2008») - девушки до 25 лет, красивые и обаятельные, имеющие определенный успех в учебе и в труде, в области науки, литературы и искусства и т.д.;

2. «Баатар Мэргэн-2008» («Буряад үнэн - Баатар-2008») - мужчины до 50 лет, добившиеся заметных успехов в своей деятельности, в т.ч. в учебе и спорте, в науке и искусстве, на государственной, муниципальной и военной службах;

3. «Гуа сэсэн хатан - 2008» («Женщина года-2008») - женщины делового круга, из мира культуры и спорта, образования и медицины, производства и социальной сферы, также женщина - мать (старше 25 лет);

4. «Сагаан үбгэн-2008» («Вершина мудрости-2008») - мужчины старше 50 лет, достигшие вершин мудрости, имеющие значительные и выдающиеся результаты в творческом, созидальном труде на благо народа;

5. «Аламжа Мэргэн Арюун Гоохон хоёр-2008» («Современная семья-2008») - мужчина и женщина, создающие счастье и благополучие семьи, современные деловые и интересные люди;

6. «Аза талаан-2008» («Улыбка Фортуны-2008») - человек, которому улыбнулась Фортуна, а она дарит счастливые минуты и дни в большом и малом, в серьезных делах и в ситуациях из разряда самых неожиданных, даже смешных;

7. «Аласай холбоон-2008» («Мир и Бурятия-2008») - государственные и политические деятели, люди культуры и спорта, науки и техники, бизнеса и предпринимательства, живущие за пределами республики и внесшие заметный вклад в экономическое и культурное развитие Республики Бурятия;

8. «Буян хэшэг-2008» («Милосердие-2008») - бизнесмены и предприниматели, занимающиеся меценатской деятельностью.

В каждой номинации будут выявлены по 1-2 лауреата. От одного автора принимается один очерк.

Прием материалов завершается 1 декабря с.г.

Оргкомитет конкурса.

«Монголын «Алтай оргил» ансамбль Улаан-Үдээ хоёр концерт табихань. Ноябрин 18-да 15 сагта - Хүүгэд, эдиршүүлэй ордондо.

Ноябрин 19-да 19 сагта - түүрэнэй филармонидо. Биледүүд - Эдиршүүлэй ордондо болон филармонидо.

Ноябрин 24-дээ Сэлэнгийн аймагий Адуула нууринда долоодугаар Бандида Хамба лама Сандэлэг Ванчиковий субаргын һайндэр Бандида Хамба лама Дамба Аюшевэй, Буряадай дасангүүдай шэрээтэнэрэй хабаадалгатайгаар болохонь. үүлээрн - найр наадан, Сурхарбаан.

Подписывайтесь на любимые газеты и журналы и наслаждайтесь чтением!

СКИДКИ
на услуги связи
20 %

Подписывайтесь на любимые газеты и журналы и наслаждайтесь чтением!

с 10 по 15 ноября

2008 года

НЕДЕЛЯ
ПОДПИСКИ

во всех отделениях почтовой связи

Подписывайтесь на любимые газеты и журналы и наслаждайтесь чтением!

13.11.2008

БУРЯАД ҮНЭН

№131(21674)

Дүржэриг**Гүэрэй****Нонин**

2

№45(603)

**БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ -
ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТҮРҮҮЛЭГШЭ
В.НАГОВИЦЫНАЙ ТУСЭБЛЭЛГҮН
ЗҮБЛӨӨНЭЙДҮНГҮҮД**

Буряадай Президентын пресс-секретарь Александр Дружининай мэдээсэнээр, Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ Вячеслав Наговицын тусэблэлгүн зүблөөндээ элүүрье хамгаалгын министр Москва ошожо ерхэн дүнгүүд, хүдөө ажахын болон эдээ хоолой министрэй хуряалгын худалмэрийн дүнгүүд тухай мэдээсэнүүдье шигнаба.

Тусэблэлгүн зүблөөндээ Вячеслав Наговицын хэдэн даалгабаринуудые үгөө:

- Буряад Республикин министерственүүд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэг - Россин Федерациин Федеральна Суглаанды Россин Федерациин Президентын эльгээнэй бэшгэгье министерственүүд болон эмхи зургаануудай колективүүдээ зүвшэн хэлсэхэ;

- нуралсалай болон эрдэм ухаанай министерствэдэ Rossin гүрэндээ эрдэм нуралсалые хүгжэөхэ хараа шэглэлнүүдэй проектые болон «Манай шэн нүргүүли» гэхэн үндэхэн нуралсалай холын хараа зорилгые зохёон хараалалгаар Россин Федерациин Президентын үүсчхэлье хаража үзэх болон манай республикин энээндэ хабаадалгаар дурдахалнуудые оруулха. Энэл министерствэдэ хүгэдэй наха хүсөөдүй эмхи зургаануудага үхийүүдэхэр ябанаб гэхэн дүнгүүдье согсохо, энэ талаар хэрэг байдал наижаруулха дурдахалнуудые оруулха;

- промышленностие, олзын хэрэг эрхилэлгые хүгжэөлгөөр республиканска агентствэдэ гүрэнхөө урьналамжа абалгадань бага олзын хэрэг эрхилэгшэдэг тухай хүргэхэ коммерческэ банкинуудай хабаадалгатайгаар тусхай жаса байгуулаар Алтайн хизарайд айдүршэл шудалха;

- Президентын болон Правительствын Захиргаанай хүтэлбэрилэгшэ Гүрэнэй албанай, территориальна хүгжэлтын болон кадрова политикин асуудалнуудаар Захиргаанай хүтэлбэрилэгшын орлогшотой хамта гүрэнэй алба хаагшадай кадрнуудые шэлэн абалгаар болон худалмэрилэгшэдэе бэлдэхэ талаар Свердловско областии, Ямalo-Ненецкэ автономно округой дүй дүршэл шудалха;

- Буряад Республикин барилгын болон гэр байрын-коммунальна ажахые шэнэлэлгүн министртэ «2009-2011 онуудта цемент үйлэбэрилгүн halбарии хүгжэөлгэ» гэхэн федеральна тусхай зорилготой программыи түлэх зохёон хараалалгдаа республикин хабаадаха дурдахалнуудые оруулха;

- Буряад Республикин финансны министртэ Бюджетнэ болон налогий кодекснуудаа оруулагдаа захабаринуудые шудалха даабари үгтөө. Эдэ захабаринууд Россин Федерациин Гүрэнэй Дүүмэдэ байгтия оной октябрин 31-дэ оруулагдаа. Тиймэнээ 2008-2009 онуудтаа республикин болон нютагай бюджедүүдье шууд хутэлбэрилгөөр энэ министр дурдахалнуудые оруулха;

- социальна хүгжэлтын талаар Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо физический культура болон спортын талаар республиканска агентствэтэй хамта удаадахи тусэблэлгүн зүблөөндээ дээдэ спортивна шадабарийн нүргүүлида мүнгэ номолх асуудал шишидхэхэ;

- социальна хүгжэлтын талаар Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Россин спортын хороонтой хамта футболь наадаха талмайнуудые тодорхойло асуудал зүвшэн хэлсэх;

- социальна хүгжэлтын талаар Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Физический культура болон спортын республиканска агентствэтэй хамта манай республика барилдаашадые болон нур харбагшадые бэлдэхэ федеральна туб нээхэ дурдахалнуудые оруулха;

- социальна хүгжэлтын талаар Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо нуралсалай болон эрдэм ухаанай министерствэтай хамта Россин Федерациин Президентын нөөсэлэлгүн жасанаа хизаарлагдаан арга боломжонуудтай хүүгэдэй нуралсалай эмхи зургаануудаа мүнгэ номололгые шудалха болон энээндэ республикин хабаадалгаар дурдахалнуудые оруулха;

- барилгын болон гэр байрын-коммунальна ажахын комплексе шэнэлэлгүн министр эрхтэдье үмхиржэ наандардан гэр байрануудаа зөвлгэхэ болон сэргэй алба хаагшадаа гэр байра үгэхэ асуудалнуудые федеральна бюджедээ мүнгэ номололготойгоор шишидхэхэ дурдахалнуудые оруулха;

- Буряад Республикин хүдөө ажахын болон эдээ хоолой министр манай республикин «2010-2020 онуудта хүдөө нютагуудые комплексноор хүгжэөлгэ» гэхэн федеральна тусхай зорилготой программада хабаадалгаар дурдахалнуудые оруулха боло.

Буряад Республикин Президентын болон
Правительствын хэблэлэй албан.

**СУРБАЛЖАЛАГШАДАЙ ДУНДА
ЭРХИМЛЭЭ**

Президентын болон һуурин газарнуудай нунгалтануудаар сурбалжалаагшадай дунда хоёрдохи республиканска конкурс эмхицэгдээн байна.

Бэлгтэй журналистнууд конкурсдо хабаадажа, мунгэн бэлэгүүдэг хүртөө. Түрүүшин нуури «Правда Бүрят» гэжэ сониний бильд-редактор Владимир Матвиевский, хоёрдохи - «Баргажанай үнэн» («Баргузинская правда») сониной корреспондент Сергей Потхоеев, гурбадахи - Буряадай гүрэнэй телерадиокомпаниин журналист Булат Цыбиков эзэлбэд. Радиожурналистка Ольга Намдаковагай худалмэринүүд баал жюриин наихаадаа хүртөө.

Республикин аймаг доторой сонинуудай дундааа «Бичурский хлебороб» гэжэ газетын редакци тус темээр эзэл һонин материалнуудые бэлдээ гээд хэлэгдээ. 1985 онноо эхилээд, Екатерина Панфиловна Бухольцева эндэ ажаллана. Эрхүүгэй журналистикин таагдүүрэгээд, нютагаа бусахадаа, иэн түрүүн мийн корреспондентээр ябаа, тэрэнэй удаа ответсекретарь болоо, мүнөө ахамад редактораар худални.

Янжама ЖАПОВА.

Авторай дүрэ-зураг дээрэ: Ольга Намдакова.

СПОРТЫН ГОЛ АСУУДАЛНУУД

Иаяхана тамирай болон физическэ культурын республиканска агентствын удардагша Владислав Бумбошкин Москва хотод болон России Федерациин Тамирай, аяншалгын болон залуушуулай политикин талаар министерствын коллегии суглаанд хабаадалсаа.

Тамирай болон физическэ культурын талаар гүрэнэй гол асуудалнуудые Пекиндэ үнгэрнэ олимпиадада Россин спортын менүүдэй хабаадалсан дүнгүүд, «Закон о физической культуре и спорту» гэхэн федеральна хуулиин бээдүүлэгдэхэ тухай эндэ хэлсэгдэхэн байна. Эдэ бусад асуудалнууд тухай Владислав Бумбошкин журналистнуудтаа пресс-конференци дээрэ хөөрэж үгээз.

Олонхи нүргүүлинуудай спортын үйлэбэриин хэрэгсэлнүүдээр ядаруу байдалтай байхан тул тамиршад мүнөө үеийн хэрэгсэлнүүдээр баригдаан спортивна зал соо бүхэлроссин, уласхороондын мүрүсөөнүүдэхэд хабаадахадаа, өөршигээ бүхы шадалаа харуулжа шаданагүй. Энээндээ боложо, ехэ мурыссоонүүдэхэд манай тамиршад дийдэнэ.

Россин Федерациин тамирай, аяншалгын болон залуушуулай политикин талаар министр Виталий Муткогий хэлэхээр, совет үедэ байхан физическэ культурын болон спортын журам нэргээх ёнотой. «Урожай», «Буревестник», «Спартак» гэхэн мэтэ тамирай бүлгээмүүдэхэд дахин нэргээжэ хүгжэөхэ хэрэгтэй. Мүнөх хадааганса «Динамо» гэхэн бүлгэм ажалана. Гүрэнэй 80 процент залуушуул спортын эдэб янзын зүйлнүүдээр нонирхожо хабаадалсажа эхилхьеен оролдох ёнотой.

Тус пресс-конференцидэ ганса журналистнаа бэшэ, харин нүргүүлинуудай физкультурын багшанар, тренерүүд болон спортивна нүргүүлинуудай директорнүүд хабаадалсаа.

Эржена БАТОРОВА.

ТОБШОХОНООР

Гүрэнэй нотариальна конторонуудай дээмжэгдэхэн. Тэдэнэй техническэ болон финансова талаар дэмжэхэ тухай Президентын тогтоол ажлаа.

Забайкалиин хасагуудай сэргэй шэнэ устав шинээр наиргуулагдаба. Тэрээн дотор хасагуудай гүрэнэй алба хэхэ гэжэ бэшэдэнхэй. Энээндээ гадна хасагуудай нүудал байдал сахигдаха, ён заншалнуудые нэргээгдэхэ гэжэ шэнэ устав соо онсологдо.

Буряад Республикаада гүрэнэй эрхэтэнэй албанай дээдэн болон гол бүлэгтэ түшцаануудага худалжэ байхан алба хаагшадай аттестаци үнгэрэгдэхэнхэй. Энээн тухай Республикин толгойлогшо тусхай захиралтаа наихан ажлаа.

Уялгата медицины страхованиин Буряадай территориияльна жасын бюджет 482 миллион түхэригээр дээшэлүүлэгдээбэ. Энэ мүнгэн хадаа үншэн болон түрэлхидэй тэдхэмжэ, харуулагүй

үзэхэн хүүгэдэй бээ тамирье шалгаха хэрэгтэ номологдохо. Энээндээ гадна республикын худалжэ байхан эрхэтэнэй бээ махабадые шалгаха худалмэри үнгэрэгдэхэн. Гадна 2007 ондо үбшэнтэдээ бодотоо табигдаан эм домой тоосоон хэдэхэ юм.

Манай республикаада агропромышленна комплексын талаар инвестиционно проектнүүд бээлүүлэгдэнэ. Илангаяа 2007 ондо олон харыа тусбээдээ байгаа. Бүхдээ республика дотор 23 худээ ажахын предприятигүүд табан жээлээр 92 миллион түхэриг гүрэнэй урьхаар ажлаа, эдэ проектнүүдье бээлүүлнэ.

Ажахын жэлэй дүнгүүд Хүдөө ажахын министерствэдэд урицшалан согсолгобдо. Байгша ондо 14 миллион шахуу түхэригэй хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилэгдэхэ тусбээтэй. Бүхы ажахындуудаар эбэртэ бодо малай тоо толгой 4-5 процентээр, тэрэ тоодо хонид болон ямаануудай - 2 процентээр дээшлэх ёнотой.

Буряад Республикин Президентын болон
Правительствын хэблэлэй албан.

№ 45(603)

төснө

бүряад түнүн

13.11.2008

№ 131(21674)

ПЕКИНДЭЛ АДЛИ БАЙХААР..?

2009 ондо Яруунын аймагта ээлжээтийн республиканска спортын хүдөөгэй нааданууд угнэрзгэдхээр хараалгдана. Тэрэ болотор хэдэ саг байвашье, яруунынхид бэлэдхээлэж эхилэнхэй.

Нарнатада шэнэ стадионой барилга эхилээ. Намаглиг газар олоож, тэндэ шулуу, газар зөөгднээн байна. Тийгэж газар хэдэн метр дээшээ угргэдээ. Энээнэй хажуугаар трибуналуудай барилга эхилэгдээ.

Стадион томо спортын комплексын хажууда баринабди. Тиймээс мүрүсөөнүүд илгэ доро болохо. Тон Пекиндэл адли байхаар хараалнабди. Харлагшад, тамиршад бол бэеынгээ тулөө наанаагаа зобохо гээл, олон километр ябажа төөрийхгүй, гээд, Яруунын аймагай физкультура болон спортын талаар хороонд дарга Петр Леонов хөөрэнэ.

2009 онд июнь болотор бүхын ажлын хүсэд хэгдэхээр хараалгдана. Хүдөөгэй спортын нааданууд үшвээ ех шатада гаражань.

Октябрин нэгэндээ заншалта ёоороо сэргэй албанда татаалга эхилбэ. Үнгэрэн долоон хоногийн эхиндэ сэргэй албанда түрүүшийн Буряадай хүбүүдээ чадынудаа зорибо. Тэдэ Хойто-Кавказай сэргэй округто ехэнхидээ ошоо.

- Мунёө намар Буряад Республикаа нёдоондо жэлнээ хоёр дахин олон хүн албанда татагдахаа. Шалтагаан гэхэд, мүннөө уедэ сэргэгээ 2 жэл болон 1,5 жэл алба хэлнэн хүннүүдний гэртээ бусахань, гээд,

республикин сэргэй комиссар Александр Трубников хэлэнэ.

2008 ондо хүбүүдээ сэргэй алба нэгэ жэл соо хааха зорилготой болонхой. Үнгэрэн хабар ошоо түрүүшийн сэргэшэд энэ халаан соо албан-

да байха юм. Тэрэ тоодо Бадма Балаганов болон Эрдэм Загдаржапов гэгшэд болоно. Эдэ хоёр Номгон далайн сэргэгэ «Комсомолец Бурятии» гэхэн онгосо дээрэ алба гарана. Эндэ Буряадаймийн хүбүүд үшвэ бии юм.

Ная Улаан-Үдэ ерээн онгосын дарга, капитан-лейтенант Андрей Плотников буряад хүбүүдээ алба наинаар гаража байвны мэдүүлээ. Тэрэ Буряад Республикин Правительствын уриглаар айлшалаа. Ушар гэхэд, манай республика энэ онгосын харгалзлага дороо абанхай. «Энэ онгосо 1985 онд октябрин 13-да унан дээрэ буулгагдаа. Буряад ороной комсомолой сугуулжсан мүнгэн дээрэ энэ онгосо ашагалгатда тушаагдаа ишн. Тэрэ гэхээр «Комсомолец Бурятии» гэхэн иэрэ абаа бэлэй», гээд, Андрей Плотников хэлэнэ.

Баргажанай аймагай Хилга - на иютагай Сергей Бадмаевич Балаганов ба Хэжэнгын аймагай Ушхайта нууринай Балъжидаа

Ванчиковна Цыбикова гэгшэд капитан-лейтенант Андрей Плотниковтой уулзаба. Тэдэнэй хээцгээр, хүбүүдийн албая тэндээ угэлжэлүүлэлнэ, найн байгаа. Тиймээс Андрей Плотников залуу хүбүүдээр энээн тухай заатагүй хөөрэлдэхээ.

Мүнөө үедэ «Комсомолец Бурятии» гэхэн онгосо заабарилганаа гаранхай. Модоор бүтээгдэхэн энэ онгосо тэхэрдэг минэ бээрдэг юм. Россин хилэхаралсажа, 1,5 хахд нараа соо далаайд тamarха аргатай. «Комсомолец Бурятии» Камчатска хизаарий Петропавловск-Камчатский хотын портдо буудалтай.

«Байгалаай буудал» тэхэн аяншалгын зону

АЯНШАЛАГШАД АСАГАДТА ЕРЭХЭ ГҮ?

Энэ асуудалдаа Загарайн аймагай Асагадай хүн зон наанаат болонхой. Тиймээс тэдэ аяншалгын тусхай комплекс барихаяа байнаа мэдүүлнэ.

Тусэб бүтээгдээ Асагадай арад зон, дасанай лама санаартан, нургуулиин ажалшад болон үхижүүд хабаадуулгдаа.

Аяншалгшадые Загарайн аймаг руу ерэлгэ тухай бодол 4 жэл саада тээ мундэлөө ишн. Тусхай программын ёоор, Асагадта ишээ гэрнүүд баригдаа болоно. Эндэ айлшадые аяншалгын бүхын гуримаар угтахаар асагадайхид наанхай.

- Нэн түрүүн зүжэглэмэл наадан дураадхадаа. Буряад хубсаатай 30 гаран хүбүүд, басагаднай бүхын түүхээ, ён заншалаа харуулхаа юм. Энэ үедэ ирагуу наихан буряад хүгжэм замхангүй дуугаржа байхаа. Хари гүрэнэй аяншалгшадые энэ тон ехээр һонирхуулхаа гэжэ наангадана, гээд, программа зохицогино Светлана Цыбикдоржиева хөөрэнэ.

Асагадта ерээн аяншалгшад өөхнөө морёор ябаха, нур харбалгаар мүрүсөөнүүдтээ хабаадалсажа сэнгэхэ болоно. Тийхэ зуураа Асагадай дасанай

түүхэтэй дүтөөр танилсаха юм. Имээ аяншалгнуудые нургуулиин хүргэд хэхэ аргатай. Юуб гэхэд, эндэхи хүбүүд, басагад нюотагайнгаа түүхэтэй, ён заншалтай наин танил гээшэ, ходо үзэжэ, шүүмжлэлж байдаг.

- Үшвээ тийхэдэ Хара-Шээрэй столбнуудта хүрэхэ тусхай экологийн зүргэ түсэблэгдэжэ байна. Харгынь ехэ муу гээшэ. Энээнэй түдөө наанаата болонхойдни. Эндэ морёор ошоо наанаан бии. Мүн тийхэдэ Асагадай хажуугаар байгаалиин хүшвээ гэжэ тоологдоон газарнууд болон үзэгдэлнүүд олон гээшэ. Тэдэ бүхэндие аяншалгын түсэбтэ оруулхади, гээд, Светлана Цыбикдоржиева угэлжэлүүлнэ.

Хоёр жэлэй саада тээ Асагадта хоёр дабхар шэнэ нургуулии ашагалгада тушаагдаа ишн. Үнгэржэ байгша жэлдэ

«Эрдэм нуралсал» гэхэн Үндэхэн проектын бэлэдүүлгүн үедэ Асагадай нургуулии милион түхэргийн мунгөөр урмаршуулгдаа. Эдэ хоёр хэрэгэй бүтэхэн тула Асагад иютагай бүхын хунууд хабаадалсажа, ехэ амжлата туйлаа. Аяншалгшадые урлыгын ажалаа асагадайхид мун лэ наин дүнтэй байхань магадгүй.

ШЭНЭ БУУСАДАА - ШЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР

Үүлтэртэ мал үсхэбэрилхээ, тэрээ-ниие хойнонои хаража тэжээхэ залуу хүнүүд хүдөөдэ уссоон хаш. Энэ тоодо Цырен-Ханда Раднаева оруулхаар.

Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын академид зоотехник мэргжэлтэй боло-ион Цырен-Ханда хото городто үлэжэ, ажал бэдэржэ эхилэгэй. Тэрэ түрэл За-гарайнгаа аймаг ерэжэ, тоонто болохо Шэнэ Буса нургуулида удаадахи ажаа-байдалаа зохёож эхилээ. 2005 ондо өөрийн эдээ хоолой байра Улаан-Үд-Хэжэнгэ гэхэн харгы дээрэ нээхэн байна. Иингэж түрэл ажаа дүүнэрэй «Хэ-шэг» гэхэн фермерскэ ажахы байгуулбаа.

- 2007 ондо «Россельхозбанкнаа» кре-дит ажажа, казах үүлтэрэй 28 толгой мал худалдажа абаа. Энээнэй хажуугаар 35 толгой гахай тэжээбэрилнэ. Жэл соо 9 тугал гарцаа. Энэ хугасаа соо шэнэ хо-ёр трактор абаабди. Харин ой сооmodo отолхо тусхай билет ажажа ядашоод байнабди, гээд, Цырен-Ханда Цыдендоржиевна хөөрэнэ.

«Хэшэг» ажахыда 14 хүнүүд хүдэлнэ, булта аха дүүнэр болоно. Тэдэ нараа бү-ри таалгаряагүйгээр 6-7 мянян түхэ-риг салин аванаа. Имээ байдал олон нюотаг нугануудтаа харахагүйш.

- Ажахыгаа үргэдхээ наанаатайбди. Хүдөө ажахын болон эдээ хоолой ми-ниистерствэдэ шүүхээ 50 үүлтэртэ мал аба-ха наанаатайбди гэхэн мэдүүлгэмнай хэбтэнэ. Мүн тийхэдэ хони тэжээ-бэрилхэ наанаан байна. 2009 ондо таряа ургуулхади, гээд, Цырен-Ханда Раднаева түсэбөөрөө хубаалдана.

Иингэж бүхын ажахынууд урагша-тайгаар хүдэлбэл, хүдөөгэй байдал хүл дээрээ бодох гэжэ наангадана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цырен-Ханда Раднаева.

ЭРХЭШЬЕ НАА, БЭРХЭ

Түб нэгэдэхэй телеканалаар «Умники и умницы» гэхэн дамжуулга ахамад классай нурагшадай дунда аргагүй нонирхолтой болонон юм. Ноябрин һүүл багаар эндэ манай нюотагай басаган Ерке (буряадаар Эрхэ) Самаева хабаадахань.

- Хоёр жэл соо таалгаряагүйгээр «Умники и умницы» дамжуулгадаа бэшшэжэл байгааб. наанаамни бүтэбэ гээшэ, гээд, Ерке Самаева хэлэнэ.

Ерке хадаа Ивалын аймагай Сужын дунда нургуулиин 11-дэхий классай шаби юм. Харин харгын холоо болож, түрэл Сужадаа нуралсаа угэлжэлүүлээ.

- Мүнээ би бэлэдхээл хэхэ эхилэнхэй. Шекспирэй бүтээлнүүд, хойто зүгэй дайн, Гоголин ажабайдал газээ мэтэ темзүүдээр бэлэдхээл хэхыемнай даабари эльгээгээ. Энэ дамжуулгада ишгэ дугаар I Петр хаан тухай асуудалнууд байбал, заал haas амжлата туйлахаб, гээд Ерке хөөрэнэ.

Еркегий дамжуулгада бэлэдхээсагтаа Надежда Гармаевна Одоева эжинь

мунгэ зөөри бэлэдхээл байна. Тэрэнэй хэлэнхээр, олон тоото хүнүүдтэх хандaa. Булагтаа эрхэ басаганай түлөө бурхандаа мургэжэ байе.

Энэ хуудаа Борис БАЛДАНОВ хэблэлдэ бэлдэбэ. Авторай фото-зурагууд.

13.11.2008

БУРЯАД ҮНЭН

№ 131 (21674)

Дүхэргүй

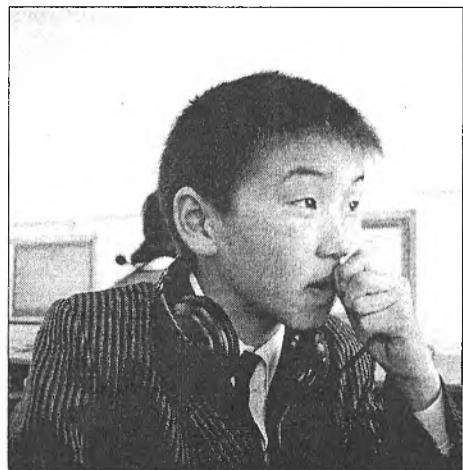
Буряад хэлэнэй һайндэр - Буряад орондомнай

«Буряад хэлэн» гэхэн сахим нураха бэшгээй Республикин 2-дохи мүрүсөөн наяган Буряадай Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадай дэргэдэ үнгэрбэ. Хэмжээ ябуулгые Шуралсалай болон эрдэм ухаанай министерствын мониторинг болон мэдээслэй технологийн туб эмхидхээн байна. Республика доторхи аймагууднаа 22 эрхим нурагшад мүрүсэбэд. Конкурсын гол зорилгоор элидхэл хэгшэд 7-8 минутын туршада зохёхы ажал тухайгаа журиин гэшүүдтэ хөөрэжэ үгэхэ байгаа. Эзэл эрхим хүдэлмэринүүд сахим нураха бэшгэгэ оруулагдахаар хараалгданхай.

ХҮДӨӨГЭЙ УХИБҮҮД ХОЛО БУЛЮУ

Углөөнэй 10 саргаа эхилээд, конкурсдо хабаадагшад жюригэй урда элидхэлнүүдээ дурадхай. Хэмжээ ябуулгын дунгуудаар зургаан илагшад тэмдэглэгдээ. Түрүүшүн нуури Эгэтийн Адаг тоонтотой 11-дэхи классай нурагша Алдар Дондоков эзэлээ. Яруунын абяас тэмталаан бэлигтэй хүбүүн элидхэлэхээ ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгээ. «Унэнь уубал, ёниен дахадаг» гээд тэрэ элидхэлээнэрлэжэ, хүдэлмэрисоого буряад арадай унаа саихлын ён гарим тухай бэшээ.

Хөөрдохи нуурида Бэшүүрэй аймагай 11-дэхи классай нурагша Чимит-Цырен Гомбожапов хүртөө. Бэшүүрэй аймагт

гансал юнэн процент буряадууд ажаанууна, бэшэ бусадын ород янатан. Харин тиймэшье хаа, Хэлтэг горхоной урдадаг нютагхаа буряад мэдээжэ уран зохёлшод Дондок, Дондок Улзытувс уг гарбалтай. Чимит-Цырен Гомбожапов Дондок Улзытувай намтархаа эхилээд, байнан гэрын харуултан видеопрезентаци хэбэ. Мүнөөшье хүртээр поэдые түрэл тоонтодонь мартаагүй, байнан гэрын музей болгоод, нягта наринаар сахин харана. Гурбадахи нуури Захааминай аймагай Санагын дунда нуругуулиин 10-дахи классай нурагша Наталья Бахутова эзэлээ. Тэрэ нютаг тухайгаа ехэ зохиодор хөөрэжэ үгээ. Хажуугаарын Хэжэнгын лицейн 9-

түрэл нютаг тухайгаа хөөрэн үгээ. Кабансын аймагай Корсаково нуурин газарта Екатерина Бармит ажаануна. Байгалий эрье дээрэхий аймагта буряад хэлэ заадаг ганса нургуулиши. Тус нургуулида нуражя ябанан 10-дахи классай Катя буряад хэлээ янала һайнаар мэдэжэ байнаа харуулаа. Хэжэнгын аймагай Могсохоний дунда нургуулиин 10-дахи классай нурагша Эржена Жимбеева нютагайнгаа музей тухай элидхэл хээ. Хэжэнгын лицейн Эрдэм Буюнтувс ба Саяна Дармаева хоёрой нютагайаршаанууд тухай элидхэл банаалшие нийшалда хүртэхээр байгаа.

Конкурсын удаа хабаадагшад «Прогресс» кинотеатрта «Мадагаскар» гэжэ

дэхи классай нурагша Эржена Баландоржиева, Буряад Республикин Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадай нурагша Туяна Доржиева, Зэдэн аймагай Боргойн дунда нургуулиин 9-дэхи классай нурагша Аяна Буюнтуева гэгшэдээ элидхэлнүүд жюридэ нийшалдаа.

Эржена Баландоржиева Хэжэнгын аймагай дасантуудай түүхын хуудаануудые харуултан байна. Туяна Доржиева «Алхана - байгаалин дээжэ» гэжэ элидхэл бэлдэжэ уншаа. Аяна Буюнтуева Зэдэн нютагайнгаа түүхэ тухай хөөрэн үгээ.

Пурагшад ажал хүдэлмэринүүд соогоо

фильм хараан байна, углөөдэрын Буряадай түүхын музей, дуушан Бадма-Ханда Аюшееватай уулзалаа, мүн тиихээ баяр ёнололой үдэшэ гэхэн хэмжээ ябуулганууд тэдэнэрые хүлээн байбаа.

Хүндэтэж жюриин ажал Буряадай поэт Булат Намдакович Жанчипов, хэлэ бэшгээй эрдэмий кандидат, Буряадай түүхын музейн ахамад эрдэмий хүдэлмэрилэгшэ Цырен-Долгор Бадмацыренова болон бусад ябуулаа.

Янжама ЖАПОВА. ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: конкурсын үедэ.

ЭРХИМ ЗОНОЙ НЭРЭНҮҮДИЕ НАНАЖА АБАЯ

Байгаша оной ноябрин 6-7-до Буряад Республикин Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадта «Буряад хэлэн» гэхэн сахим нураха бэшгэй Республикин 2-дохи мүрүсөөн үнгэрэн байна. Тус мүрүсөөнэдэ Буряад оронд бүхы аймагууднаа хаба шадалаа туршалсахая хамтадаа 82 үхибүүд суглараа. Буряад Республикин Правительство, Пуралсалай болон эрдэм ухаанай министерствын мониторинг болон мэдээслэй технологийн туб тус конкурс эмхидхээ юм.

Эхин ангинууд «Наадан нурая» ба «Понирхолтой ортгэс» гэхэн сахим нураха бэшгэй бүлэгүүд сооноо хоёр наада наадаан байна. 5-8 ангин үхибүүд хоёр наада, хоёр диктант, хоёр упражнени дүүргэхэн байна. Шанга тулалдаандаа иимэ бэрхшүүд илажа гаралаа.

1-4 классууд

I нуурида Буряад Республикин Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадай 4-дэхи классай нурагша Сэсэг Дугарова.

II нуурида Хоца Намсараевий нэрэмжээд Хэжэнгын дунда нургуулиин 4-дэхи классай нурагша Алдар Санданов.

III нуурида Загарайн аймагай Асагадай дунда нургуулиин 4-дэхи классай нурагша Түмэн Иванов.

IV нуурида Буряад Республикин Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадай 4-дэхи

классай нурагша Булад Жалсанов.

5-6 классууд

I нуурида Буряад Республикин Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадай 6-дахи классай нурагша Димид Дамбаева.

II нуурида Загарайн аймагай Асагадай дунда нургуулиин 5-дахи ангиний нурагша Долгорма Цындынжапова.

III нуурида Буряад Республикин Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадай 6-дахи классай нурагша Антагарова.

7-8 классууд

I нуурида Хориин аймагай Хориин 1-дэхи дунда нургуулиин 7-дохи ангиний нурагша Сэлмэг Ванжилова.

II нуурида Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын лицей-нургуулиин 8-дахи ангиний нурагша Сарана Цыренжапова.

III нуурида Буряад Республикин Үндээтэнэй 1-дэхи лицей-интернадай 8-дахи классай нурагша Светлана Эшесева.

9-11 классууд

I нуурида Ярууны аймагай Эгэтийн - Адагай дунда нургуулиин нурагша Алдар Дондоков.

II нуурида Бэшүүрэй аймагай Шэбэртын дунда нургуулиин 11-дэхи ангиний нурагша Чимит-Цырен Гомбожапов.

III нуурида Захааминай аймагай Санагын дунда нургуулиин 10-дахи ангиний нурагша Наталья Бахутова.

Тийн «Багшын дүршэл» гэхэн

мүрүсөөнэд хотын ба аймагай 38 багшанар өөрийн дүй дүршэлнүүд хубалдаан байна.

«Эрхим хэшээл» гэхэн конкурсдо Захааминай аймагай Санагын дунда нургуулиин багша Таисия Хандуевна Мархаевагай ажал эгээл эрхим гээд тоологдоо.

«Эрхим классчай гадуур ажал» гэхэн мүрүсөөнэд Хэжэнгын аймагай Могсохоний дунда нургуулиин багша Саяна Ширянибумуевна Цыденжаповагай ажал шалгарлаа.

Хэмжээ ябуулгын эбээн тэдхэгшэд гэхэдээ, ТД «Снежный барс», ОАО «Полином», ООО «Лайн», ТД «Барис», ТЦ «Учснаб», кинотеатр «Прогресс».

Эхин ангинхийд дунда түрүү нуури эзэлнүүдээдээ Нууралсалай болон эрдэм ухаанай министерство мүнгэн шан баруулаа. Дунда ангинхийдай (5-6), (7-8) дунда түрүү нуури эзэлнүүдээдээ ТД «Снежный барс» үнэтэ бэлэгүүдээдээ баруулаа. Эдэ гэхэдээ, радио-клавиатура, наушнигууд, флэш-картанууд.

Ахамад ангинхийд дунда түрүү нуури эзэлнүүдээдээ ба багшанарт ТД «Барис» багал үнэтэ бэлэгүүдээдээ баруулаа. Ухибүүдээдээ пылесос, чайник, утюг, фен гэхээ мээ бэлэгүүдээдээ багшанарт амбартын наборнууд баригдаа.

Нууралсалай болон эрдэм ухаанай министерствын мониторинг болон мэдээслэй технологийн туб.

ТООРОДО - ТОРОЛГОГҮЙГӨӨР

Байгаша оной октябриин үүл багаар Тоорын дунда нургуулиин байсан соо буряад хэлэнэй һайндэр үнгэрэгдэжээ, 11 гэр бүлээ дэбхитэйгээр хабаадаа.

Тус һайндэрье Тоорын дунда нургуулиин хэлэ бэшгэй-методическа нэгдээлэй багшанар Г.Г.Шахмалова, Д.Ж.Юбухаева, О.С.Самбуева болон Н.К.Баклановы эдэбхитэйгээр эмхидхэн хүтэлбэрлилээ.

Олон тоото конкурс-мүрүсөөнүүд дурдагдага: «Түнхэнэй түрүү хүнүүд», «Эрхим оршуулагша», «Эхо заншал», «Эрхим эдээ хоол бэлдэлгээ», «Алло, бидэ бэлиг талаантайшувулые бэдэрнэбди» гэхэн мүрүсөөнэд хабаадагшад ехэл дуратайгаар хабаадаа.

Бүхы конкурснуудай дүнгүүдээр түрүүши нуурида Сухоаевтаний бүлэ (1 класс, классай хүтэлбэрлилэгшэ О.Р.Хорсона), II нуурида - Жамбаловтанай бүлэ (7 класс, классай хүтэлбэрлилэгшэ Е.С.Зандеева), III нуурида - Халудоровтанай бүлэ (6 класс, классай хүтэлбэрлилэгшэ Г.Г.Шахмалова).

Имэ удхатай мүрүсөөн хоёрдохи жэлээ ябуулагдажа, заншалта болож байхай. Тиймэээл филологин-методическа нэгдээлэй хүтэлбэрлилэгшэ Г.Г.Шахмаловагай эдэхий үүсчэл онсо тэмдэглэлтэй.

Бэлигтэй багшанарай эдэбхийэх охи аваана нурагшадай, гэртэхинэй аргагүй ехэ нонирхол татаа. Юуб гэхэдээ, нийнээртээ зориулаха хабаадахаяа үндээн хубсаа хунаар оюулха болон ямар конкурсдо хабаадаа хаа, юун хэрэгтэй болохоб гэхэ мэтэ дуулашагүй олон асуудалнууд гаражал байгаа ён.

«Эрхим диктант» гэхэн мүрүсөөнэдээ түрэлхидэй дунда түрэл хэлээс эрхимээр мэдэхээ гэж В.С.Сухоаева (1 кл) элирбэ. Мүн эндэл М.С.-Д.Матуев (9 кл) илгаржа гаралаа. Эдэнэд тусхай сэнтэй бэлгүүд баруулахадаа.

«Эхо заншал» гэхэн мүрүсөөнэдээ конкурант ехэ нониноор үнгэрээ. Энэ арадай ёх заншалнуудые яжаа үнгэрэгэхэб гэжэ ехэ нониноор хөөрэжэ үгээ. «Төөлэй табиха», «Оро захаха», «Гал тахиха» болон «Тоорын нангин түшэлгээтий газарнууд» болон «Буряадай заншалта эдээ хоол» гэхэн мүрүсөөнэдээ Н.Т.Танхажаева (10 кл), И.А.Халудорова (6 кл), В.С.Сухоаева (1 кл), С.В.Шобосоева (4 кл) илгаржа гаралан байнад.

«Түнхэнэй түрүү хүнүүд» гэхэн мүрүсөөнэдээ Н.Т.Танхажаева (10 кл) илгаржа гаралаа. Фельшерскэ пунктын даагша Б.А.Жамбалов (7 кл), Л.А.Матуева (3 кл) гэгшэд мүн лэ баа эрхим дүнгүүдээдээ харуулжа шадаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

«Алло, бидэ бэлиг талаантайшувулые бэдэрнэбди» гэхэн мүрүсөөнэй илагшад С.В.Шобосоева (4 кл), социальная хүдэлмэрилэгшэ, Б.А.Жамбалова (7 кл), Шанаагай спортклубай тамир норигшо болон.

Будашаевтаний гэр бүлийн харуултан буряад хатарын бүгэдэн ехэл нонирхон хужарлаа ён.

Имэ удхатай найр наада хододоо үнгэрэгэхэ байха хэрэгтэй гэжэ найрта хабаадагшадын, жуорин гэшүүдшье нэгэн дуугаар тэмдэглээ.

Мүн тиихээд энэ найрай спонсорнууд болож, үнэтэ бэлэгүүдээ зориулах зонуудые тэмдэ

Мэргэжэл олгодог 24-дэхи лицейн 30 жэлэй ойдо

ЗАЛУУР ЗАМЫЕНЬ НЭЭЖЭ ҮГЭНЭ

Аяар 30 жэлэй саада тээ РСФСР-ий Госкомитетий Министрийн байхан дүшэн ювэдэхий нургуулиин байшан соо 3-дахи техническы училиши байгуулагдан түүхтэй. Тэрэс сагта «Бурят-промстрой» бүлгэмэй үйлдвэрлийн бааза дээрэ 300 нурагшад нурадаг байгаа.

Тус училишин эхин жэлнүүдээс багшалжа байсан орд хэлэе ба литературын багша, РСФСР-ий ПТО-гий отличник, Буряад Республикин нуралсалай габьиаты худолмэрийн Д.Ц.Эрдэневсагай хөөрхөөр: «ханан найман жэлэй нургуулиин байшан зөвхөн ороходомнай, гансал хооюн хананууд угтан аваа нэн. Багшанарай коллектив 20 хүннөө буридэн, харин багша бүхэн бухы сэдхээн, сагаа, шадалаа энэ училишин хүгэжилтэд, нурхажаа сэргэн хүбүүдэй найнаар нурхажын, нуралсалайн жэл (тишидээ 1 жэл нурадаг байгаа) нонирхолтой, хадуугасатай байжин сэхэн хубита оруулсан байха...»

1984 ондоо 3-дахи техническы училиши СПТУ-24 гэж шэнээр нэрлэгдэн юм. Энд үхүүд ювэдэхин үүлсөр 3 жэл нурхаж болоо.

Холын 1978 ондоо эхилжээ, худалдажижисээр шаштэйгээр эхилжэн түрүүшний директор РФ НПО-гий Ажлагай Улаан Түгэй одсний кавалер, эрдэмий кандидат. Багласев Григорий Павлович 25 жэлэй туршада «хамсыгаа шуугаад, унаан малгайгаа авангүй», хэдий хүнд хүшөр сагуудай эрсэн байхада, Буряад орондо хэрэгтэй мэргэжлэдээс (каменик-бетонщик, штукатур-маляр, сантехник, секретарь-референт, дархашуулыс) шэн сагай эрлигээдээ мэдээс шадабария ажал дээрээ харуулж шадахаа залуу хүбүүд, басагадыс нурхажа хэрэгтэй горитой ажал ябуулсан хүн гэшо.

Эдэ жэлнүүдээ шоо нэгээ нуралсалай корпус, хамтын байра, эмнэлгийн пункт, мастерскойнуд, спортууд, столово баригдаба, материалын бааза дээшчилжээ, 24-дэхи училиши батаа бэхэрхүү хүл дээрээ хяража байгаа гэж тэмдэглэйтэй.

ВНИМАНИЮ ГЛАВНЫХ РЕДАКТОРОВ СМИ

Продолжается приём работ для участия во Всероссийском конкурсе на лучшее журналистское произведение 2008 года.

В целях поощрения творческой деятельности журналистов Российской Федерации Секретариатом СЖ России учреждены премии Союза журналистов России за лучшие журналистские произведения.

Премии СЖ России присуждаются работникам средств массовой информации, а также нештатным авторам за опубликованные в печати, переданные по телевидению и радио за период с 1 ноября минувшего года по 30 ноября текущего года статьи, интервью, репортажи, комментарии, очерки и другие журналистские материалы.

На произведение, выдвинутое на соис-

кание премии, представляется соответствующее решение руководящего органа Союза журналистов Республики, края, области или редакции СМИ, в котором указываются: название произведения, время и место его публикации (выхода в эфир), а также прилагается справка о его авторе (авторах) с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, места работы, служебного и домашнего адреса (с индексом), телефонов и электронной почты.

На конкурс представляется не более трех материалов, объединенных единой тематикой.

Редакция может номинировать не более одного автора (группы авторов).

Используемый язык публикаций - русский.

Указанные материалы (или ксерокопии) авторских произведений (теле- и ра-

тапилсаха, түрүүшүн хүтэлбэрлигшэн Д.Д.Базаров, РФ соёлыг габьяата худалмэрийгэш) арадайнгаа дуу, хатар долгэрүүлж, ургажа яваа залуушуулда дамжуулж, репертуараа шинэлжэ, бүри нонин абыястай болгох гэж мүнөө залуу ударидаагаш А.Д.Лхасаранов, М.С.Жимбисва оролдожол байна.

«Этнография бурят» (хүтэлбэрлигшэн О.Г.Будацынова) кружгото хүхүүд буряад арадайнгаа бүхын ёшо заншалнуудтай, ёшо туримуутдай тапилсахаа гадна. Өөрынгөө гараар хубсаний зүйнүүдэс охсо, бүтээх аргатай, «Будущее - это мы» гэхэн волонтеруудай бүлгэмээ, ВИЧ СПИД, наркомани, тамхи татахагүй, архи ухагийн тутаа нэргүүлэгтн ажал ябуулдаг. «Пресс-центр бүлгэмэхийд «Булаг» гэхэн лицейн сониндо өөхдийнгөө гуурханай туршалгануудыс толилуулдаг, «Полонго» кинозал пятницаа бүхэнд хотын кинотеатруудтаа дамжуулгадаан кинонуудыс гээгднүүгүй харахаа найхан заншалтай. Л.Г.Дардасвагай эмхидэхэн «Эхийн музей» айлшадайшье, нурагчадайшье нонирхолтой татадаг.

Жэл бүри манай нурагшад хотын, региональна олимпиаднуудтаа, научно-практическа конференциинүүдтэй, техническо выставкэнүүдтэй, конкурсуудтаа хабаададаг. Нэлондо үнгэрхэн «Мастер год», гэхэн конкурсдо Т.И.Петрова хабаадажа, «Мастер - исследователь» номинацида шандын хүртээ. «Конкурс фирмсны оджды и атрибутики» гэхэн республиканска конкурсдо М.С.Жимбисва хубсаанай эскиз зохсож ойсод турүү нуури эзлэнхэн байна. Жюри энэ хубсаан нуралсалдаа эгээ тааруу хубсаан гэжэ тэмдэглээ. «Я вхожу в мир искусства» гэхэн фестивальда лицейн II Шангай лауреадай нэрээ зэргээд хүртээнхэн байна.

Жэл бүри эхин мэргэжлэнэй нурагуунуудай дундаа үнгэрэгдэдэг конкурсаархалганд 24-дэхи лицей шангай нууринуудыс эзлэдээ зандаа.

Спортын талаар тус лицей олохон хүбүүдий харгын эзгээдээ, алдуу болохогүй. 24-дэхи лицейн нэрээ солис суурууялаа, ургажа яваан тамирынээсээрээ: А.Бахти, Б-М.Ванкес, С.Доржитаров, А.Витченко, В.Красногоров, В.Прудников, В.Будасев, Д.Леонов, Л.Мандалуев, үүлээж жэлнүүдэй абарга З.Цыдендоржов.

Бүхий 24-дэхи мэргэжлэнэй лицейн инженерно-педагогическа колектив мүнөө сагай эрлигээр ажалаа тааруулж, инновационно аргануудыс избтэрүүлж, эбрэй эстгэгээр, таалаглагчайгээр, сэргэшэгчайгээр ажаллажа, мүнөө сагай эрлигээдээ харуусахаа штотий мэргэжлэдээс оролдосотойгоор бэлдэжэ, дүүргэшдэй саашанхи харги замын нэгжүүгээ. «Стройград», «Дарханинвестстрой», «Стамстрой», ООО «Мастерок» гэхэн томотомо барилгын компанинуудтай хэсээс баталж, лицей дүүргэхэн хүбүүд, басагад тэндэ хүдэлжэ аргатай.

Мүнөө 24-дэхи лицей барилгын мэргэжлэдээс нурхажа гаргадаг нуралсалай түрүү нургуулийгээ, алдуу болохогүй.

Түрэл лицейн байгуулагдахаар 30 жэлэй ойтой дашармуулан, бүхын багшанаар, мастернуудаа, эндээ ажалладаг хүн бүхэннис амаршалнаб. Элүүр энхыс, зол жаргал хүснэгт.

Дундажаар түрүү нургуулидээс Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Баян дүршэгтэй, шадамар бэрхэ багшадаа 2007 ондоо РФ-гий эхин нуралсалай хүндэтэх худалмэрийгэш гэхэн үндэр нэрээ зөгрөдэхүүтэй.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө найман жэлэй туршада Эльвира Лазаревна хумууҗүүлжин талаар директорийн орлоглоо амжалтатай хүдэлжэ байхай. Энэ хүнгэхэн бэшээ хэрэгтээ аза талаантай, дүүргэгээр ажалаан гэжэ тэмдэглэжээ. Юнцэд гэхэд, республиканска таатай оюутан болоо. Тэндэ нурхадаа, эрхим оюутадай нэгниний гэжэ тоолгодогшоо нэн. Хөрдэд нахатай басаган 1983 ондоо Загарайн аймагай Новоильинскии дундаа нургуулида багшын түрүүшний эзлэхэдээ эхилжэн юм.

1990 ондоо тус лицейн богоно алханаар, орд хэлэе ба литература заахадаа, нуралсалай эндээс онох аргануудыс, зүйнүүдээс эрхимээр хэргэлжэ, хэшээлнүүдээс сэхэ нонирхолтойгоор үнгэрэгээд, хүхүүдий дүрүүдээ татадаг багшадаа. Мүнөө найман жэлэй туршада Эльвира Лазаревна хумууҗүүлжин талаар директорийн орлоглоо амжалтатай хүдэлжэ байхай. Энэ хүнгэхэн бэшээ хэрэгтээ аза талаантай, дүүргэгээр ажалаан гэжэ тэмдэглэжээ. Юнцэд гэхэд, республиканска таатай оюутан болоо. Тэндэ нурхадаа, эрхим оюутадай нэгниний гэжэ тоолгодогшоо нэн. Хөрдэд нахатай басаган 1983 ондоо Загарайн аймагай Новоильинскии дундаа нургуулида багшын түрүүшний эзлэхэдээ эхилжэн юм.

Аба, эжин буюнгаар ногтээ багшын мэргэжлээ, ургажа яваан эдришүүлдээ эрдээ мэйдээжээ, бэлэнгүй, журамтай. Эх орондоо, арадтаа, нуралсалдаа үнэн зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Баян дүршэгтэй, шадамар бэрхэ багшадаа 2007 ондоо РФ-гий эхин нуралсалай хүндэтэх худалмэрийгэш гэхэн үндэр нэрээ зөгрөдэхүүтэй.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж, 1984 ондоо Эльвира Лазаревна Женя басагатай болож, жаргал эдлэнхий. Мүнөө сайгаа туршадаа энэхүү зурхэннөө дурдай халандаа дүрбэн тэгшээр хумууҗүүлжээ хэргээд Эльвира Лазаревна хубитаяа оруулж байна.

Эхийн үялдаг дүүргэж,

Урда һарын хуушаар Буряад орондомнай шухала хоёр үйлэ хэрэг тохцолдоон байна. Октябриин 30-да Новоселенгинск һуурин шадар Буряадай, Россин түрүүшүн Бандида Хамба лама байhan Дамба-Даржаа Заяевай Нирваанай дүрэ үзүүлнэн Талын-Харганаа гэхэн газарта бодхоогдоон субарга арамнайллагдаба. Мүн удаадахи үдэрын Ивалгын дасанда баригдаан Бандида Хамба лама Даши-Доржо Этигэловэй Ордон арамнайллагдажа, Эрдэни Мүнхэ Бээнь Ордондоо залагдаба.

Энэ хоёр үйлэ хэрэгэй хойно хойноо һубариинаний дэмы бэшэ. Тэдэх хоорондоо яхаа аргагүй холбоотой юм. Заяа Хамбын анхан 1741 ондо һуури табиан Хилгантын Балдан Брайбун дасанние (Хягтын аймаг) шэнэ газарта урилжа табиха ушар Даши-Доржо Этигэловэй 1911 ондо Бандида Хамба ламаар һунгагдаанай һүүлээр гарцаан байна. Юундэб гэбэл, Сүхэ голой үерлэхэд, тус дасан ундана абгашадаг байгаа бшуу. Энэ ушараар нютагай зон Этигэлэй Хамбые залаба. Тийн Богдо лама Хилгантайаа 6-7 модо саашаа, Хүмэн-Хаан уулын үбэрэй ташалан газарта, мүнөнэй Мөөрөөш һууринай хойто захада ошоод, эндэ малтагты гэжэ зааһан байгаа гэдэг. Малтаад үзэхэдэнь, Заяа Хамбын ошор, хонхон эндэ булаатай байшоо. Энэ ушарнаа нютагай зон: «Ай Бурхан, энэ манай Заяа Хамба мандаа бусажа заларба ха юм», - гээд, Этигэлэй Хамбада мүргэхэн байгаа гэдэг. Эгээл энэ газартань Балдан Брайбун дасанай согшон дуганийн табигдаан байна. Тэдэх энэ дуганийн оройдоо хорёод жэл үнгэрхэн хойно, 1930-аад онуудтаа, үнэхэн тоборог болотор нандаграгдаан байгаа.

Имагтал Дамба Аюшеевэй Мөөрөөшний Балдан Брайбун дасанай шэрээтэ болоной һүүлээр эндэ байhan согшон дуганийн хуушан тухэлөөрөө һэргээгдэхэн гэбэл, урдан хайша хайшаа 24x24 метр хэмжээтэй байбал, мүнөө 20x20 метр хэмжээтэйгээр табигдаан болоно. Тийн бүхын республикаар бадар ябуулжа, тийхэдээ гол түлэб хягтынхидай хандиб үргэлжээр, худэр гарнуудаар, шэрээтэ Дамба Аюшеевэй зүхээмжээ зоригоор энэ дуганийн бодхоогдожо, 1994 оной октябриин 7-9-дэ Bakula римбүүшэ, Жадоо римбүүшэ, Ешэ-Лодой римбүүшэ, Буряадай ламанар арамнай үргэжэ, найр наадан, сурхарбаан наяраа бэлэй.

Имагтал хахад жэл үнгэрхэн хойно 1995 оной апрель нарада Дамба Аюшеев Хамба ламаар Ивалгын дасанда залагдаан бэзэ. Долоон жэл үнгэрхэн хойно 2002 оной сентябрин 10-да Аюшеев Хамба Даши-Доржо Этигэловэй Эрдэни Мүнхэ Бээье Ивалгын Хүхэ-Зүрхэгээн газарта булаатай байhan бунханхаань урилжа, Ивалгын дасанда залаха шийдхэбэри өөр дээрээ даажа абаа хамнай. Тэрэг гэхээр гайхалтай үйлэ хэрэгүүд үзэгдөө, ажал ябуулагдаа. Этигэлэй Хамбын Эрдэниятэ Бээян адиста Буряадай олон зуун мянган хүн хүртээ.

ЗАЯА НЭГЭТЭ БАГШАНАРАЙМНАЙ ГАБЬЯА САГЛАШАГҮЙ

Талын-Харганаадах Заяа-Хамбын субарга

Этигэлэй Хамба-Ордонойнтоо ботогондоо

Талын-Харгана. Сурхарбаан

Талын-Харгана. Найр наадан

Этигэлэй Хамбын ордон

Тыва, Хальмагхаа, Россин бусад нютагууднаа, хари оронууднаа мүргэхээшье, үзэхээшье зон ерэжэ байдаг. Илангаяа зуна Майдарин хуралай уедэ 30-40 мянган хүн угтеөнхөө бүри хахад һүни хүрээтэр Этигэлэй Хамбада мүргэдэг.

Хадуужа абамаар зүйлнүүдшье үзэгдэхэн байна. 1702 ондо түрэхэн Заяа Хамба 15-тайдаа хоёр нүхэдээрөө Монгол, Түбэд ошожо, Пасадхи Балдан Брайбун хийдэй Гомон дасандаа нураан, Баншан Богдо, Далай ламааа гэсэлэй, гэлэнэй сахил хүртэжэ, долоон жэл үнгэрхэн хойно хоёр нүхэдээрөө хамтаран, нютагаа бусаан намтартай. Шэдие үзүүлэн, орхимжоёо үнан дээгүүр дэлгээд, Монголой хилээр урдадаг Сүхэ голын гаталжа, дүтэхэнэ оршодог тоонто нютагаа, абаа, эжидээ бусажа ерэхэн юм. Уданшыгүй Эрье-Бүүргэ газарта Буряадтаки түрүүшын дасан байгуулжа, бөө мүргэлтэй байhan нютагайхидаа Бурхан шажанды этигэлтэй болгоон, 1765 ондо Екатерина хатанай зарлигаар Россин түрүүшүн Бандида Хамба ламаар томилогдоон, 1767 ондо баан хатанай зарлигаар депутадаар томилогдоожо, Россин эзэнтэ уласай хуулинуудын гуримшуулха гэхэн зорилготойгоор Петербургда залагдаан суглаандаа хори буряадуудай түлөөлгэштэй хамтаа хабаадаан байна. Бүхэли жэлэй туршада Россин ехэхэй ийн тушаалтад байhan графууд Воронцов, Строганов гэгшигдэй буряадуудай баримталха шэнэ ён гуримые зохёжо баталуулжан байна. Юундэб гэхэдээ, хуушан хуулиин гуримаар буряад зоной эрхэнүүд эндэхий ород захирагаанай зүгнээ горитойгоор хабшагдадаг байгаа ха юм. Гайхалтай үлзы дэмбэрэлтэй хэрэгүүдье бүтээхэн буянтай гэгээнтэн болоно. Энэнь баан дэмы бэшэ. Хубилгаан хүн байгаа бшуу. Анхан бүри гурбадугаар Бурхан багша - Будда Гашабай (Кашьяпын) галабтаа мэргэн гэгээн ябанан болоно. Удааны Энэдхэгтэ, Түбэдэхэдэхэн дахин гэгээн лама боложо түрэхэн намтартай.

Тийн Заяа Хамба 1777 ондо 75 наагтайдаа Талын-Харганаада Нирван болонон байгаа. Дахин 75 жэл үнгэрхэн хойно, 1852 ондо

Заяа Хамба ерээдүйн Этигэлэй Хамбын дүрөөр Оронгодо Улзын-Добо буусада түрөхэн. 12-дугаар Этигэлэй Хамба мүн лэ 75 наа хүрэжэ, 1927 ондо Нирван болонон байна. Дахин 75 жэл үнгэрхэдээ, 2002 ондо, 24-дүгээр Хамба лама Дамба Аюшеевий үедэ 12-дугаар Бандида Хамба Этигэлов Эрдэнитэ Мүнхэ Бээрээ буряад арадтаа бусажа ерэшшуу. Тийхэдээ 75 болоод 12 гэхэн тоонууд эдэх хамбанартай тон нягта холбоотой гэжэ ажагламаар.

2005 оной намар Заяа Хамбын тоонто, Сүхэ гол шадарай Ошорваани сахиусантай Отосон-Хаан уулын үбэртэхи Нарин-Хүнды гэхэн буусада түрүүшүн Бандида Хамба ламада зориулагдан бодхогдоон субарга арамнайллагдажа, ехэ нийр наадан болоо һэн. Тэрэг гэхээр Буряадай бүхы дасангуудай шэрээтэнэрэй хабаадалгатайгаар эндэ жэл бүри хурал боложо, эрүү гурбан наадан болодог. Мүн Заяа Хамбын субаргын арамнайн удаадахи үдэр Этигэлэй Хамбын Улзын-Добо тоонто одонгоорхийд бодхогдоон субарга арамнайллагдажаан, хажуудан асаржа табигдаан Этигэлэй Хамбын түрэлхидэй зуна мөдн гэр соо бурхан, тахил, Этигэлэй Хамба тухай бэшэг, зурагууд түхээрэгдэхэн байна. Харин удаадахи жэлын эндэ буусада булагдашоод байhan худаг олдожо, наайхан эмтэй домтой аршаантаа үйнэхоло ойгүүрхийн зон хоорондоо тахрангүй заладаг болонхой. Мүн лэ гайхалтай!

Хамбанар байhan Жамбал-Доржо Гомбоевой, Жимбаа Жамсаа Эрдэневэй, гүн ухаанай мэргэшүүлэй нэгэн байhan Сүүгэлэй дасанай Намнан багшии субаргнууд Агадаа бодхогдожо, нэдндо жэл арамнайллагдажа, бааны ехэйндээрнүүд болоо. Тэрэл 2007 оной намар Сэлэнгын аймагай Хонин-Нюга буусада 3-дугаар Хамба лама Жимба Ахалдаасай субарга арамнайллагдаба. Гайхалтай ушар гэхэдээ, Ахалдаасай хажуугаар энэл нютагнаа үшээ гурбан хамбанар - аха дүү Ешижамсуевууд гарцаан солотай.

Н.БАДМАРИНЧИНОВ.
Р-Н.БАЗАРОВАЙ зурагууд.

ГЭСЭРЭЙ ГЭРЭЛ ТАТАМА БУТЭЭЛНҮҮД

Мэдээж бүряад скульптор Гэсэр Зодбоевой бүхы ажалнууд амиды шэнги, уран хурсаар хэгдээн юм. Арадай ухаан ба абари зан харуулсан тэрэнэй ажалнууд харагшадта зориг түгэлдэрөөр харагдадаг.

Талаан бэлигтэй скульптор түрэл Улаан-Үдэ хотодоо өөрынгөө тусхай выставкэ үнгэрэгхээс хододоо нанадаг байгаа. Харин мэдээж скульптор сагхаа урид наанаа бараа. Тэрэнэй наанаа хүсэлтийн Евгений хүбүүниийн бэлүүлээ. Паяхана М.Н.Хангаловай нэрэмжтэ түүхийн музей соо «Пространство Гэсэра» гэхэн выставка нээгдээ.

Гэсэр Зодбоевой тусхай выставкэнүүд Иркутск, Москва хотонууда олон дахин үнгэрэгдэхэн юм. Тэрэнэй бүхы ажалнууд бронзоор хэгдэнхэй. Дээдэ-ОНгостойдоо

В.Д. Циренжапов

байдаг Хамбын хүрээ гэхэн дасанд Гэсэр Зодбоевой хэхэн мэдээж ажалын Будда бурханай хүшөө байна. Тэрэнэй ажалнууд Россин, Франциин, Японийн тусхай суглуулбарнууда байдаг. Харин «Первая молитва» гэхэн ажалын арбан дүрбэдэх Далай ламын суглуулгада оронхой.

Гэсэр Зодбоевой тусхай выставкэ нээлгүн үедэ М.Н.Хангаловай нэрэмжтэ түүхийн музейн директор Вера Тарасова, Буряад Республикин Соёлы министерствын музейн хэрэгэй таңагай дарга Н.В.Монаков, Сампиловай нэрэмжтэ уран зурагай музейн директор Т.О.Бороноева гэгшэд амаршалгын үгэнүүдэх хэлэбэд.

«Загаа барилга, агуури, хонишиной ажал гэхэ мэтийн бэлигтэй скульпторай баян наанаа бодолнууд, бэлиг талаан имэ уян нугархай уран бутээлнүүд болгоно. Тэрэнэй олон ажалнууд соо үнэн болон ушарнууд харуулагданхай», - гэжэ Гэсэр Зодбоевой нүхэр «Байкалмэд» гэхэн бүлгэмийн генеральна директор В.Д.Циренжапов хэлэнэ.

«Минии абын бүхы ажалнууд ямаршье хүндэ дүтэ, ойлгосотой байдаг. Залуу

наан, дуран, хүгшэрхэ үе гэхэ мэтийн ажалнууд соогоо харуулж шадаа», - гэжэ Гэсэр Зодбоевой хүбүүн Евгений хэлэнэ.

Выставкэ дээрэх харуулагдана скульптуруудай хэгдэхэн түүхэ, ажалнуудай удха тухай сугларагшадта В.Д.Циренжапов хөөрбээ. «Лягушонок», «Дед с внуком» гэхэн ажалнуудын хүүгэдтэ зориулагданхай. Харин «Дружная пятёрка» гэхэн ажалын харахадаа, буряад арадай урданай тоолуур тухай мэдэхээр байна.

Гэсэр Зодбоевой уран бутээлнүүд соо буряад арадай сэдхэлэй шанар үргэнээр харуулагданхай байна. М.Н.Хангаловай нэрэмжтэ түүхийн музей «Пространство Гэсэра» гэхэн выставкэдэх харагшадые урина.

Эржена БАТОРОВА.
АВТОРАЙ фото.

УНШАГШАДААР БАЯН НОМОЙ САН

Загарайн номой сан хоёр дабхартай шулуун байсан. Тус номой сангай директорээр хэдэн жэлэй туршада Светлана Михайлова БАРТУНАЕВА ажаллана.

Аймагай гэхэн нэрэ абажа, номой сан 1933 ондо түрүүшүүхийн нээгдэхэн түүхэтэй. Тэрэ соёлыи муниципальна эмхи зургаан гээд энэ жэлэй иониний 1-нээ болонхай. Эндэ хамтадаа арбан табан зон ажаллана, хүдэлмэ-рилгэнидэй 50 процент дээдээ мэргэжлэлтэйнүүд. Нэгэдэх дабхартай хүүгэдэй номой сан байрланхай. Хоёрдох дабхартада томошуулда хизаар ороноо шэнжэлгийн сектор, уншагшадай зал, каталог гэхэ мэти хүдэлнэ. Номой сангайхид «Электронною России» гэжэ түлэбөөр грантнуудые бэшэжэ туршина. 2005 ондо эндэ залуу үннагашын клуб эмхидхэгдэхэн байна. Аймагай соёлыи хэмжээ ябуулганууд, хизаар ороноо шэнжэлгийн хүдэлмэри болон бусад номин үйл хэрэггүүд эндэ үнгэржэл байдаг. Нютагай зон Нагажаал зоной үдэртэ, гэр бүлөөрөө уншалгын хэмжээ ябуулгада эндэ сугларжа сэргэнэ, баярлана.

Үндэхэтэнэй номой санда хүдөө нютагуудай номой сангайхид стажировко гарадаг юм. Нютагай захиргааны гульваас тус соёлыи эмхи зургаанд ходо түнхэлжээ бэлэн. Паяхан байсан руудулаа оруулж үгээ. Заншалтаа ёхоороо жэл бүри номой жаса нэмэгдэжэл, уншагшад олон болож байдаг юм.

Янжама ЖАПОВА.

Авторай дүрэ-зураг дээрээ: директор С.М.Бартунава.

УНШАЛГЫЕ УРМАТАЙ ДЭМЖЭДЭГ

Хориин аймагай түбэй хүүгэдэй номой сан энэ жэл 50 жэлэйнгээ ойн баяр тэмдэглэхэн. Тус баярын дэекбриин эхеэр болохо. Мүнөө дээрээ номой сангай директорээр Дарима Дамдиновна Данзанова худэлнэ. Залуу директор эндэхий нютагай нургулияа дүүргээд, 1996 ондо Зүүн Сибирийн гүрэнэй соёлыи академи дүүргэжэ ерээд, түбэй номой санда ажаллажа эхилээ, тийн 2004 ондо тэрэ аймагай хүүгэдэй номой сангай директорээр томилогдоо.

- Бага балшар наанхаа ном уншаха дуратай байгааб, - гээд Дарима Дамдиновна хэлэнэ. – Тиймэ хадаа номой сангай хүдэлмэрилгэшэ болоо гээшбэ. Миний эгээл дуратай номой сангай хүдэлмэрилгэшэ Бальжидма Батомункуевна байна. Тэрэ нургулиин номой санда хүдэлгэш юн.

Номой сан Хориин центрэй хоёр дабхартай байсан соо байрланхай. Тэрэ 1991 ондо шэнэ байшантай болонхон гэхэ. Эндэ томошуулай болон хүүгэдэй номой сангуйд хамтаа байдаг. Нэн түрүүн аймаг дотор номой сан Даодо Анаада 1918 ондо нээг-

дэхэн түүхтэй. Тэрэнэй удаа Хори тосхон руу зөөнхэн. Багахан модон байсан соо түбхинэнхэй байнаа аад, 1986 ондо түймэртэ дүрэшэнгээн гэхэ. 1973 ондо түрүүшүүхийн аймаг дотор түбэй номой системэ эмхидхэгдэхэн юм. 2005 ондо номой санда мэдээжэ поэт Дамба Жалсараевай нэрэ угтжэн.

Дарима Дамдиновагай хөөрхөөр, эндэхий хүдэлмэрилгэшэд (хүүгэдэй номой санда 4 хүдэлмэрилгэшэд юм) аймагуудай

tosхон үүринуудаар холбоо харилсаа татаанхай, Тарбагатай, Баруун-Хасуурта, Онимборск үүрин газарнуудай эрэмдэг үхижүүдтэй ажал ябуулгадана.

Хориин хүүгэд номдоо бэрхэ, уншаха дуратай, хэмжээ ябуулгануудтаа ходо эдэбхитэйгээр хабаадагдаж юм. Декабриин 3-5-даа Улаан-Үдээд Үндэхэтэнэй номой санда үнгэрхэ Номой салондо эдир хорин уншагшад урилгатай.

Олон үонин хэмжээ ябуулганууд хүүгэдэй суглархан

газартаа болож байдаг. 2003 ондоо эндэ «Фемида» гэжэ клуб эмхидхэгдэж, хуули эрхийн талаар конкурсууд, диспудүүд, викторинууд болож байдаг. Имэ үдэшэнүүдтээ прокуратураа мэргэжлэлтэд, нюатгай үдэшнүү нургулияа хүүгэд уригдажа, эхэ үонин хөөрэлдээн үнгэрдэг юм. Хүүгэдэй номой сан амаралгын таңагтай. Паруул томо таңаа соо хүүгэдэй нааданхайнудаар наадажашье, зуражашье, ном уншахашье байхын харахат. Энэ жэл номой санда хүүгэдэй үдэрэй байлгын түб нээгдэж, олоний үайшаалда хүртөө. Аймагай нюатгай тосхонуудай зон Хори ажал хэрэгээрэе ерээ хаа, эндэ үдэртэе үхижүүдээ орхижо, хэрэгүүдээ гүйсэдхээ аргатай болоно. «Алтан түлхүүр» гэхэн нэртэй түбтэ үхижүүд наадажа, мультфильмүүдэх хараха, компьютер дээрэх худэлжэ үурана. Номой санда нюатгай захиргаан арга шадалаараа туха хургэжэл байдаг.

Номой сангайхиды 50 жэлэйн юйн баяраар амаршалжа, ажалдань амжалта хүсээ.

Янжама ЖАПОВА.

Авторай дүрэ-зураг дээрээ: хүүгэдэй номой сангай бүлгэм.

«МУЗЕЙ. ХҮГЖЭМ. ХҮҮГЭД.»

Паяхана Ц.С. Сампиловай нээрэмжтэ уран зурагай музей соо «Музей. Музыка. Дети.» гэхэн түнхэлжээн проект үнгэрбэ. Тус хэмжээ ябуулгада хабаадалсахын Стеклозавод гэхэн тосхоний хоёрдохи хүүгэдэй гэрэй нурагшад уригдана байна.

«Музей. Музыка. Дети.» гэхэн проект Россин хорёод хотонуудаар 2005 ондоо элдэб музейнүүдээр үнгэрэгдэжэ эхилээ. Мүнөө жэл Ц.С. Сампиловай нээрэмжтэ уран зурагай музей проектэд хабаадагшадай список соо нэмэгдэжэ оробо.

Ядаруу байдалда орохон бүлэнүүдэй, хүүгэдэй гэртэй байдаг үхижүүдэй уран найханда дуратай хүмүүжүүлгээ - тус проектын гол зорилго болоно. Музейн уран зурагуудые классическа хүүгжэмдоро харахадаа, үхижүүдэй уран найханай

мэдээслийүүдэх хадуужа абаад. Аяншалга үнгэрэхэ үедэ үхижүүдээ элдэб наадануудтаа, викторина-нуудтаа хабаадаа. Энэ үдер бүхы хараан, мэдэхэн юмэн тухайгаа

Авторай фото

найруулга - эссе бэшэхэ гэжэ даабари аваан байна. Эгээн бэрхээр бэшэхэн үхижүүд грамота, бэлэгүүдтэх хүртэхэ.

Эржена БАТОРОВА.

13.11.2008

БУРЯД УЧЕНЫХ

14

№131(21674)

Понедельник, 17

Первый канал

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «УБОЙНАЯ СИЛА»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.20 ПОНЯТЬ, ПРОСТИТЬ
16.20 Т/С «ОГОНЬ ЛЮБВИ»
17.10 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 ЖДИ МЕНЯ
20.10 Т/С «СЛЕД»
21.00 Т/С «МОНТЕКРИСТО»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «СИНИЕ НОЧИ»
23.30 «ПРИВЕТ от КОБЫ»
00.30 «ПОЗНЕР»
01.30 НОЧНЫЕ НОВОСТИ
01.50 «КОГО ВЫБИРАЕТ ФОРТУНА»
02.40 Х/Ф «ВАМПИРША»
04.20 Х/Ф «МУТАЦИЯ»

«РОССИЯ»

06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ
09.55 Х/Ф «ГЕНЕРАЛ»
11.45 18.50 ВЕСТИ: ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «КАТЕРОК». «ОДНАЖДЫ УТРОМ»
13.10 Х/Ф «МОЛОДЫЕ»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 Х/Ф «ПРИГОВОР»
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
19.05 Т/С «ЖЕНЩИНА БЕЗ ПРОШЛОГО»
20.00 Т/С «РОДНЫЕ ЛЮДИ»
21.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 Т/С «РУССКАЯ СЕРИЯ». «ЖИЗНЬ, КОТОРОЙ НЕ БЫЛО...»
23.50 «ГОРОДОК»
00.50 ВЕСТИ +
01.10 «ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ»
01.45 СИНЕМАНИЯ
02.10 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ

КУЛЬТУРА

08.00 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 20.30, 00 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...»

Духовные

№45(603)

Вторник, 18

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «УБОЙНАЯ СИЛА»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.20 ПОНЯТЬ, ПРОСТИТЬ
16.20 Т/С «ОГОНЬ ЛЮБВИ»
17.10 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 ЖДИ МЕНЯ
20.10 Т/С «СЛЕД»
21.00 Т/С «МОНТЕКРИСТО»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «СИНИЕ НОЧИ»
23.30 «Обожженные славой»
00.30 НОЧНЫЕ НОВОСТИ
00.50 УДАРНАЯ СИЛА «РАКЕТНАЯ ПАУТИНА»
01.40 ИСКАТЕЛИ. «СЕРЕБРЯНЫЙ ГОРОД»
02.30 ФРАНЦУЗСКИЙ ДЕТЕКТИВ «МОЛОДЫЙ ЛЕЙТЕНАНТ»
04.20 Т/С «НА ЗАПАД»
05.10 «ДЕТЕКТИВЫ»

«РОССИЯ»

06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО «МУНХ ЗУЛА»
10.10 «УЛГУР»
10.25 «САГАЙ СУРЯН»
10.50 Т/С «ДВОЕ ИЗ ЛАРЦА»
11.45, 18.50 ВЕСТИ: ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «НЕУЛОВИМЫЙ ФУНТИК»
13.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
16.40 СУД ИДЕТ
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
19.05 Т/С «ЖЕНЩИНА БЕЗ ПРОШЛОГО»
20.00 Т/С «РОДНЫЕ ЛЮДИ»
21.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 Т/С «РУССКАЯ СЕРИЯ». «ЖИЗНЬ, КОТОРОЙ НЕ БЫЛО...»
23.50 К ЮБИЛЕЮ АРТИСТА. «СУДЬБА И РЕМЕСЛО. АЛЕКСЕЙ БАТАЛОВ»

Среда, 19

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «УБОЙНАЯ СИЛА»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.20 ПОНЯТЬ, ПРОСТИТЬ
16.20 Т/С «ОГОНЬ ЛЮБВИ»
17.10 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»

КУЛЬТУРА

07.30 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 20.30 00 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...»
11.50 Х/Ф «БЕССОННАЯ НОЧЬ»
13.25 «ТЕМ ВРЕМЕНЕМ»
14.15 АКАДЕМИЯ
14.45 СПЕКТАКЛЬ «МАСКАРАД»
17.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЕДВЕЖОНОК ПАДДИНГТОНА»
17.25 Т/С «ЗА ТРИДЕСЯТЬ ЗЕМЕЛЬ»
17.50 Д/С «НАЕДИНЕ С ПРИРОДОЙ». «ЖИЗНЬ РИФА»
18.20 ДВОРЦОВЫЕ ТАЙНЫ. «БАБУШКА И ВНУКИ»
18.50 Д/Ф «ФАЛЕС МИЛЕТСКИЙ»
19.00 МИРОВЫЕ СОКРОВИЩА КУЛЬТУРЫ СОБРАНИЕ ИСПОЛНЕНИЙ. И. БРАМС. КОНЦЕРТ ДЛЯ СКРИПКИ И ВИOLONЧЕЛИ С ОРКЕСТРОМ. СОЛИСТЫ А. СУВАНАИ И Д. ГЕРИНГАС НОЧНЫЙ ПОЛЕТ
20.00 Х/Ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО»
20.55 Д/Ф «КОРОЛЕВСТВО ДЛИНОНОХОГО ПРЫГУНЧИКА - ПРИБРЕЖНЫЕ ЛЕСА КЕНИИ». «ЖУКИ И ЛЮДИ»

Ариг Ус

07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ». ПОГОДА
08.00 «ТАКСИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
08.30 М/С «ДЕТКИ ПОДРОСЛИ»
09.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
09.30 ИНТУИЦИЯ
10.30 Т/С «СЧАСЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.00 «ГУМАНОИДЫ В КОРОЛЕВЕ»
11.30 Т/С «САША + МАША»
12.00 М/С «ОХ УЖ ЭТИ ДЕТКИ»
12.30 М/С «ШОУ РЕНА И СТИМПИ»
13.00 М/С «ГУБКА БОБ КВАДРАТНЫЕ ШТАНЫ»
13.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ДЖИММИ НЕЙТРОНА, МАЛЬЧИКА-ГЕНИЯ»
14.00 М/С «КРУТЫЕ БОБЫ»
14.30 Т/С «СЧАСЛИВЫ ВМЕСТЕ»

«РОССИЯ»

06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО «СТАЛИНГРАДСКАЯ БИТВА. НЕПОБЕЖДЕННЫЕ». 2 Ф.
10.50 Т/С «ДВОЕ ИЗ ЛАРЦА»
11.45, 18.50 ВЕСТИ: ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «ФУНТИК И СЫЩИКИ»

18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.10 Т/С «СЛЕД»
21.00 Т/С «МОНТЕКРИСТО»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «СИНИЕ НОЧИ»
23.30 К 80-ЛЕТИЮ АКТЕРА. «АЛЕКСЕЙ БАТАЛОВ. ДОРОГОЙ НАШ ЧЕЛОВЕК»
00.30 Х/Ф «ЛЕТЯТ ЖУРАВЛИ»
00.50 Х/Ф «АМЕРИКАНСКАЯ МЕЧТА»
02.40 Т/С «НА ЗАПАД»
04.30 Т/С «ДЕТЕКТИВЫ»
05.20 «ДЕТЕКТИВЫ»

ТВИКОМ

11.50 Х/Ф «НАШИ ЗНАКОМЫЕ»
13.40 ЛИНИЯ ЖИЗНИ. НИКОЛАЙ ДОБРОНРАВОВ
14.35 Х/Ф «ЧУДАКИ»
15.05 «МОЙ ЭРМИТАЖ»
16.20 «ЖИВОЕ ДЕРЕВО РЕМЕСЕЛ»
16.30 ЗАСАДНЫЙ ПОЛК. «КОНСТАНТИН СИМОНОВ»
17.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЕДВЕЖОНОКА ПАДДИНГТОНА»
17.25 Т/С «ЗА ТРИДЕСЯТЬ ЗЕМЕЛЬ»
17.50 Д/С «НАЕДИНЕ С ПРИРОДОЙ». «КОРоль ЗИМОРОДКОВ»
18.20 ПЛЕННИЦЫ СУДЬБЫ. ЕКАТЕРИНА ТАТАРИНОВА
19.15 Т/С «ЧАСЫ СУДЬБЫ. ЕКАТЕРИНА ТАТАРИНОВА»
19.30 М/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
20.00 Д/Ф «ЛЮДВИГ ВАН БЕТХОВЕН»
20.50 М/С «МИРОВЫЕ СОКРОВИЩА КУЛЬТУРЫ»
21.00 Т/С «ЗАПОДЗАВШАЯ ПРЕМЬЕРА»
21.30 Д/Ф «ОБИТАТЕЛИ АНД-ВИКУНЫ И ВИСКАЧИ». «В ЛЕСНЫХ ВЛАДЕНИЯХ СОНИ»
22.00 ДОСТОЯНИЕ РЕСПУБЛИКИ. БОЛОГОЕ
19.30 Х/Ф «БЛОКНОТ»
20.00 НОЧНОЙ ПОЛЕТ
20.55 Х/Ф «ЧИСТО АНГЛИЙСКОЕ УБИЙСТВО»
21.15 К 75-ЛЕТИЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ А. ЖУКОВСКОГО. ОСТРОВА
21.35 Х/Ф «СЕРГЕЙ МЕЛЫГУНОВ. ТЮРЕМНЫЙ ДНЕВНИК»
22.00 Т/С «ЗАПОДЗАВШАЯ ПРЕМЬЕРА»
22.30 Д/Ф «ОБИТАТЕЛИ АНД-ВИКУНЫ И ВИСКАЧИ». «В ЛЕСНЫХ ВЛАДЕНИЯХ СОНИ»
23.00 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
23.30 М/С «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
24.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
24.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
25.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
25.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
26.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
26.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
27.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
27.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
28.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
28.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
29.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
29.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
30.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
30.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
31.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
31.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
32.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
32.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
33.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
33.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
34.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
34.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
35.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
35.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
36.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
36.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
37.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
37.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
38.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
38.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
39.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
39.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
40.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
40.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
41.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
41.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
42.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
42.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
43.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
43.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
44.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
44.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
45.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
45.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
46.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
46.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
47.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
47.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
48.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
48.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
49.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
49.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
50.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
50.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
51.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
51.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
52.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
52.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
53.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
53.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
54.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
54.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
55.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
55.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
56.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
56.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
57.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
57.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
58.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
58.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
59.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
59.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
60.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
60.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
61.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
61.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
62.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
62.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
63.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
63.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
64.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
64.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
65.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
65.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
66.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
66.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
67.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
67.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
68.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
68.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
69.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
69.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
70.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
70.30 Х/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
71.00 Д/Ф «ВЕСТИ-БУРЯТИЯ»
71.3

#45(603)

Дүхэргэ

#131(21674)

● КУЛЬТУРА ●

- 07.30 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...»
11.50 Х/Ф «РОДНАЯ КРОВЬ»
13.20 «ЗОЛОТОЙ ВЕК АСАФА МЕССЕРЕРА»
14.00 СТРАНСТВИЯ МУЗЫКАНТА
14.30 У. ШЕКСПИР. «УКРОЩЕНИЕ СТРОПТИВОЙ». ПОСТАНОВКА
17.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЕДВЕЖОКНА ПАДДИНГОНА»
17.25 Т/С «ЗА ТРИДЕВЯТЬ ЗЕМЕЛЬ»
17.50 Д/С «НАЕДИНЕ С ПРИРОДОЙ». «ДУХ МУСТАНГА»
18.20 ПЕТЕРБУРГ: ВРЕМЯ И МЕСТО. «ЕГИПЕТСКИЕ ТАЙНЫ»
18.50 Д/С «ВИНСЕНТ ВАН ГОРГ»
19.00 МИРОВЫЕ СОКРОВИЩА КУЛЬТУРЫ
19.15 СОБРАНИЕ ИСПОЛНИЦЕЙ. Л. БЕТХОВЕН, КОНЦЕРТ ДЛЯ ФОРТЕПИАНО, СКРИПКИ И ВИOLONЧЕЛИ С ОРКЕСТРОМ. ДИРИЖЕР М. ГОРЕНШТЕЙН. СОЛИСТИ - Д. МАЦУЕВ, В ТРЕТЬЯКОВ, А. КНЯЗЕВ
20.00 НОЧНОЙ ПОЛЕТ
20.55 Х/Ф «ЗОНТИК ДЛЯ НОВОБРАЧНЫХ»
22.20 ВЛАСТЬ ФАКТА
23.05 Д/С «ИСТОРИЯ КИНОНАЧАЛЬНИКОВ, ИЛИ СТРОИТЕЛИ И ПЕРЕСТРОЙЩИКИ». «40-Е: ИВАН БОЛЬШАКОВ. КИНОМЕХАНИК СТАЛИНА»
23.45 Д/Ф «НЕОБЫЧНЫЕ ПОХОЖЕНИЯ ДИЕГО ДИЕГОВИЧА В СТРАНЕ БОЛЬШЕВИКОВ. ДИЕГО РИВЕРА. РУССКИЙ СЛЕД»
00.50 «ТЕРИТОРИЯ. ИСКУССТВО СЕЙЧАС»
01.30 Х/Ф «МАША»
02.55 Д/Ф «КОЛИБРИ - МАСТЕРА ВЫСШЕГО ПИЛОТАЖА». «НОСУХИ: ВМЕСТЕ, ЧТОБЫ ВЫКИДЫТЬ»

● АРИГ УС ●

- 07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ». ПОГОДА
08.00 «ТАКСИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
08.30 М/С «ДЕТКИ ПОДРОСЛИ»
09.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
09.30 ИНСТИЦИЯ
10.30 Т/С «СЧАСЛИВЫ ВМЕСТЕ»
11.00 «ГУМАНОИДЫ В КОРОЛЕВЕ»
11.30 Т/С «САША + МАША»
12.00 «ЧАС СУДА» С ПАВЛОМ АСТАХОВЫМ
13.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
12.00 «ЗВАНЫЙ УЖИН»
13.00 «СОЛДАТЫ. НОВЫЙ ПРИЗЫВ»
14.00 «В ЧАС ПИК»
15.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
16.00 «ВОЛХВЫ»
17.00 «ПЯТЬ ИСТОРИЙ». «КАБУЛЬСКАЯ ЖАРА»
18.00 Т/С «ОПЕРА. ХРОНИКИ УБОЙНОГО ОТДЕЛА»
19.00 «В ЧАС ПИК»
20.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
21.00 Т/С «ОПЕРА. ХРОНИКИ УБОЙНОГО ОТДЕЛА»
22.00 «СОЛДАТЫ. НОВЫЙ ПРИЗЫВ»
23.00 «ДЕТЕКТИВНЫЕ ИСТОРИИ». «КРУГОВАЯ ПОРУКА. ВСЕ КРУГИ АДА»
00.00 «НОВОСТИ ДНЯ»
01.00 «АКУТАЛЬНОЕ ЧТИВО»
01.15 Х/Ф «САБЛЕЗУБЫЙ»
03.00 «НОВОСТИ ДНЯ»

● ТИВИКОМ ●

- 06.25, 06.55, 07.30, 08.20, 09.20, 11.30, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА

Четверг, 20

● ПЕРВЫЙ КАНАЛ ●

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 НОВОСТИ
10.05 МАЛАХОВ +
11.20 МОДНЫЙ ПРИГОВОР
12.20 КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА
13.20 Т/С «УБОЙНАЯ СИЛА»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.20 ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ
16.20 Т/С «ОГОНЬ ЛЮБВИ»
17.10 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ»
18.00 ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ
19.20 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.10 Т/С «СЛЕД»
21.00 Т/С «МОНТЕКРИСТО»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «СИНИЕ НОЧИ»
23.30 «ЧЕЛОВЕК И ЗАКОН»
00.30 НОЧНЫЕ НОВОСТИ
00.50 СУДИТЕ САМИ
01.40 Х/Ф «1408»
03.30 Х/Ф «ПСИХ В ТЮРЯГЕ»
05.20 «ДЕТЕКТИВЫ»

● РОССИЯ ●

- 06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ПРИЕМНАЯ
10.10 «ТОЛИ» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.30 «БУРЯД ОРОН» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.50 Т/С «ДВОЕ ИЗ ЛАРЦА»
11.45, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «ФУНТИК И СТАРУШКА С УСАМИ»
13.05 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
16.40 СУД ИДЕТ
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
20.00 ПОЛЕ ЧУДЕС
21.00 Т/С «МОНТЕКРИСТО»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 «БОЛЬШАЯ РАЗНИЦА»
23.30 ЗАКРЫТЫЙ ПОКАЗ. РОССИЙСКИЙ НОМИНАНТ НА ПРЕМИЮ «ОСКАР». ФИЛЬМ «РУСАЛКА»
03.00 Х/Ф «КРАСАТА ПО-АМЕРИКАНСКИ»
04.50 Х/Ф «ВОЛКИ-ОБОРОТНИ»
06.10 «ДЕТЕКТИВЫ»

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

- 21.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
21.50 СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!
22.00 Т/С «РУССКАЯ СЕРИЯ». «ЖИЗНЬ, КОТОРОЙ НЕ БЫЛО...»
23.50 «ТАЙНЫЕ ЗНАКИ СУДЬБЫ»
00.50 ВЕСТИ +
01.10 Х/Ф «ФЛАНДРИЯ»
02.55 ГОРЯЧАЯ ДЕСЯТКА

● КУЛЬТУРА ●

- 07.30 «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 20.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «В ГЛАВНОЙ РОЛИ...»
11.50 Х/Ф «ВСЕ ОСТАЕТСЯ ЛЮДЯМ»
13.30, 19.00, 23.15 МИРОВЫЕ СОКРОВИЩА КУЛЬТУРЫ
13.50 Д/С «ИСТОРИЯ КИНОНАЧАЛЬНИКОВ, ИЛИ СТРОИТЕЛИ И ПЕРЕСТРОЙЩИКИ». «40-Е: ИВАН БОЛЬШАКОВ. КИНОМЕХАНИК СТАЛИНА»
14.30 Т/С «УНИВЕР»
15.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
15.30 Х/Ф «КАПАБЛАНКА»
16.30 КТО МЫ?. «ВЕРШИНЫ И БЕЗДНЫ СЕРЕБРЯНГО ВЕКА»
17.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ МЕДВЕЖОКНА ПАДДИНГОНА»
17.25 Т/С «ЗА ТРИДЕВЯТЬ ЗЕМЕЛЬ»
17.50 Д/С «НАЕДИНЕ С ПРИРОДОЙ». «КОГДА СЛОНЫ ПЛАЧУТ...»
18.20 ОТЕЧЕСТВО И СУДЬБЫ. КАНТЕМИРЫ
18.50 Д/Ф «ГАННИБАЛ»
19.15 «БИЛЕТ В БОЛЬШОЙ»
20.00 НОЧНОЙ ПОЛЕТ
20.55 Х/Ф «ДОРОГОЙ МОЙ ЧЕЛОВЕК»
22.35 Д/Ф «АЛЕКСИЙ БАТАЛОВ»
23.35 КУЛЬТУРНАЯ РЕВОЛЮЦИЯ
00.50 Д/Ф «НЮРНБЕРГ. НАЦИСТЫ ПЕРЕД ЛИЦОМ СВОИХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ»
02.25 Д/Ф «СИНЬ-КАМЕНЬ»
02.55 Д/Ф «БИЗОН - ВЛАДЫКА ПРЕРИЙ». «АКРОБАТЫ ДЖУНГЛЕЙ - ОБЕЗЬЯНЫ И ПОПУГАИ АРА»

● АРИГ УС ●

- 07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ». ПОГОДА
08.00 «ТАКСИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
08.30 М/С «ДЕТКИ ПОДРОСЛИ»
09.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА

● ТИВИКОМ ●

- 06.25, 06.55, 07.30, 08.20, 09.20, 11.30, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

- 21-62-62

● «РОССИЯ» ●

- 06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ПРИЕМНАЯ
10.10 «ТОЛИ» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.30 «БУРЯД ОРОН» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.50 Т/С «ДВОЕ ИЗ ЛАРЦА»
11.45, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «ФУНТИК И СТАРУШКА С УСАМИ»
13.05 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
16.40 СУД ИДЕТ
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
20.00 ПОЛЕ ЧУДЕС
21.00 Т/С «МОНТЕКРИСТО»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 «БОЛЬШАЯ РАЗНИЦА»
23.30 ЗАКРЫТЫЙ ПОКАЗ. РОССИЙСКИЙ НОМИНАНТ НА ПРЕМИЮ «ОСКАР». ФИЛЬМ «РУСАЛКА»
03.00 Х/Ф «КРАСАТА ПО-АМЕРИКАНСКИ»
04.50 Х/Ф «ВОЛКИ-ОБОРОТНИ»
06.10 «ДЕТЕКТИВЫ»

● КУЛЬТУРА ●

- 06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ПРИЕМНАЯ
10.10 «ТОЛИ» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.30 «БУРЯД ОРОН» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.50 Т/С «ДВОЕ ИЗ ЛАРЦА»
11.45, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «ФУНТИК И СТАРУШКА С УСАМИ»
13.05 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
16.40 СУД ИДЕТ
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
20.00 ПОЛЕ ЧУДЕС
21.00 Т/С «МОНТЕКРИСТО»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 «БОЛЬШАЯ РАЗНИЦА»
23.30 ЗАКРЫТЫЙ ПОКАЗ. РОССИЙСКИЙ НОМИНАНТ НА ПРЕМИЮ «ОСКАР». ФИЛЬМ «РУСАЛКА»
03.00 Х/Ф «КРАСАТА ПО-АМЕРИКАНСКИ»
04.50 Х/Ф «ВОЛКИ-ОБОРОТНИ»
06.10 «ДЕТЕКТИВЫ»

● АРИГ УС ●

- 07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ ПО ПРИМЕНЕНИЮ». ПОГОДА
08.00 «ТАКСИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
08.30 М/С «ДЕТКИ ПОДРОСЛИ»
09.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА

● ТИВИКОМ ●

- 06.25, 06.55, 07.30, 08.20, 09.20, 11.30, 18.40, 20.50, 21.50, 00.50, 01.30, 02.30 ПОГОДА

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

- 21-62-62

● «РОССИЯ» ●

- 06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ПРИЕМНАЯ
10.10 «ТОЛИ» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.30 «БУРЯД ОРОН» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.50 Т/С «ДВОЕ ИЗ ЛАРЦА»
11.45, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 М/Ф «ФУНТИК И СТАРУШКА С УСАМИ»
13.05 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.40 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ»
16.40 СУД ИДЕТ
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.25 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
18.50 Т/С «ЖАРКИЙ НОЯБРЬ»
19.00 Х/Ф «ВО ИМЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ»
20.00 «ЮРМАЛА-2008». ФЕСТИВАЛЬ ЮМОРТИСТИЧЕСКИХ ПРОГРАММ
21.55 Х/Ф «ЖАРКИЙ НОЯБРЬ»
23.55 Х/Ф «МОНОЛОГ»
01.50 «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»

● КУЛЬТУРА ●

- 06.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.05, 09.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
09.55 ТЕЛЕВИЗИОННАЯ ПРИЕМНАЯ
10.10 «ТОЛИ» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.30 «БУРЯД ОРОН» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.50 Т/С «ДВОЕ ИЗ ЛАРЦА»
11.45, 18.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00, 15.00,

13.11.2008

БУРЯД УЧЭН

16

№131(21674)

Джэрриг

№45(603)

08.30	«ЗВАНЫЙ УЖИН»
09.30	«СОЛДАТЫ: НОВЫЙ ПРИЗЫВ»
10.30	«НОВОСТИ ДНЯ»
11.00	«В ЧАС ПИК»
12.00	«ЧАС СУДА» С ПАВЛОМ АСТАХОВЫМ
13.00	«НОВОСТИ ДНЯ»
14.00	«ЗВАНЫЙ УЖИН»
15.00	Х/Ф «НАПАДЕНИЕ САБЛЕЗУБЫХ»
17.00	«ПЯТЬ ИСТОРИЙ»: «СЕМЕЙНЫЕ ГАДОСТИ»
18.00	Т/С «ОПЕРА. ХРОНИКИ УБОЙНОГО ОТДЕЛА»
19.00	«В ЧАС ПИК»
20.00	«НОВОСТИ ДНЯ»
21.00	Т/С «ОПЕРА. ХРОНИКИ УБОЙНОГО ОТДЕЛА»
22.00	«СОЛДАТЫ: НОВЫЙ ПРИЗЫВ»
23.00	Х/Ф «ВНЕ ДОСЯГАЕМОСТИ»
00.40	«ДОРОГАЯ ПЕРЕДАЧА»
01.00	«ГОЛЫЕ И СМЕШНЫЕ»
01.30	«СЕАНС ДЛЯ ВЗРОСЛЫХ»
05.55	07.15, 09.20, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 00.15, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ: БУРЯТИЯ

СТС - «БАЙКАЛ»

05.55, 07.15, 09.20, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 00.15, 01.50 ПРОГНОЗ ПОГОДЫ: БУРЯТИЯ

Суббота, 22

Первый канал

07.00,	11.00, 13.00, 16.00 НОВОСТИ
07.10	Х/Ф «ПРИШЕЛ СОЛДАТ С ФРОНТА»
08.30	ИГРАЙ, ГАРМОНЬ ЛЮБИМА!
09.10	«НОВАЯ ШКОЛА ИМПЕРАТОРА». «ДОБРОЕ УТРО, МИКИ!»
10.00	СЛОВО ПАСТЫРЯ
10.20	ЗДОРОВЬЕ
11.10	СМАК
11.50	«МИХАИЛ ГЛУЗСКИЙ. МОНОЛОГ ДЛИНОЙ В ЖИЗНЬ»
13.20	Х/Ф «АМЕРИКАНСКАЯ ДОЧЬ»
15.10	Х/Ф «ХОЛОДНОЕ ЛЕТО ПЯТЬДЕСЯТ ТРЕТЬЕГО...»
17.00	«НИКОЛАЙ ДОБРОНРАВОВ. «НАМ НЕ ЖИТЬ ДРУГ БЕЗ ДРУГА...»
18.00	ЮБИЛЕЙНЫЙ ВЕЧЕР НИКОЛАЯ ДОБРОНРАВОВА. «НАДЕЖДА - МОЙ КОМПАС ЗЕМНОЙ»
20.00	«ЛЕДНИКОВЫЙ ПЕРИОД»
22.00	«ВРЕМЯ»
22.20	«ЛЕДНИКОВЫЙ ПЕРИОД». ПРОДОЛЖЕНИЕ
23.30	«ПРОЖЕКТОР ПЕРИСХИЛТОН»
00.00	ФУТБОЛ. ХХХ ТУР. «СПАРТАК» - «ЗЕНИТ»
02.00	Х/Ф «СПАСАТЕЛЬ»
04.30	Х/Ф «ВСЕ БЕЗ УМА ОТ МЭРИ»

Россия

07.10	«ЗДОРОВЬЕ»
07.45	ВСЯ РОССИЯ
08.00	СЕЛЬСКИЙ ЧАС
08.30	ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ
09.00,	12.00, 15.00 ВЕСТИ
09.10	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.20	«ВОЕННАЯ ПРОГРАММА»
09.45	СУБОТНИК
10.20	Х/Ф «АКВАЛАНГИ НА ДНЕ»
12.10	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.20	МЫ И НАЛОГИ
12.30	РОДОМ ИЗ ДЕРЕВНИ
12.40	ОБРАЗОВАНИЕ БУРЯТИИ
12.55	«СПОРТ-ЦЕНТР» ОЛИМПИЙСКИЙ ДНЕВНИК РАФКИС БУРЯТИИ

Воскресенье, 23

Первый канал

07.00,	11.00, 13.00, 16.00 НОВОСТИ
07.10	Х/Ф «ТРЕМБИТА»
08.40	СЛУЖУ ОТЧИЗНЕ!
09.20	«УМЕЛЕЦ МЭННИ». «ДОБРОЕ УТРО, МИКИ!»
10.10	УМНИЦЫ И УМНИКИ
11.10	«НЕПУТЕВЬЕ ЗАМЕТКИ»
11.30	ПОКА ВСЕ ДОМА
12.20	ФАЗЕНДА
13.10	ЕРАЛАШ
13.20	Т/С «ДУРНУШКА»
15.00	«САМЫЕ ОПАСНЫЕ ЖИВОТНЫЕ. ИНДИЯ»
16.10	«МОЖЕШЬ? СПОЙ!»
17.00	Х/Ф «МОЙ ПРИНЦ»
19.00	БОЛЬШИЕ ГОНКИ
20.10	«МИНУТА СЛАВЫ»
22.00	ВОСКРЕСНОЕ «ВРЕМЯ»
23.00	«ПОСЛЕДНИЙ ГЕРОЙ»
00.00	Х/Ф «КРЕПКИЙ ОРЕШЕК»
02.30	Х/Ф «КОВБОЙ БИБОЛ»
04.20	ДОКУМЕНТАЛЬНЫЙ ФИЛЬМ «ДЕТЕКТИВЫ»
05.20	

Россия

06.30	Х/Ф «ОСТАНОВИЛСЯ ПОЕЗД»
08.00	ВОКРУГ СВЕТА
09.00	САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР
09.45	УТРЕННЯЯ ПОЧТА
10.20	М/Ф «БРЕМЕНСКИЕ МУZYКАНТЫ»
10.40	М/Ф «АСТЕРИКС И ВИКИНГИ»
12.00,	15.00 ВЕСТИ
12.10	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. СОБЫТИЯ НЕДЕЛИ
12.50	«ГОРОДОК». ДАЙДЖЕСТ
13.20	«СТО ОДНОМУ»
14.15	ПАРЛАМЕНТСКИЙ ЧАС
15.20	ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
15.30	ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.05	«ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ»
16.35	Х/Ф «СВЕТ МОЙ»
18.35	АНШЛАГ И КОМПАНИЯ
20.30	СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРРЕСПОНДЕНТ

13.11.2008

Бурят Учэн

Джэрриг

№45(603)

06.00	Т/С «ЗЕНА - КОРОЛЕВА ВОИНОВ»
06.55	М/С «СМЕШАРИКИ»
07.00	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
07.30	Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
08.00	Т/С «РЫЖАЯ»
09.00,	13.30, 18.30 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ Т/С «КТО В ДОМЕ ХОЗЯИН?»
09.30	Т/С «ЗАЧАРОВАННЫЕ»
10.00	Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
11.00	НЕ МОЖЕТ БЫТЬ!
13.00	М/С «СМЕШАРИКИ»
14.00	М/С «ТРАНСФОРМЕРЫ. КИБЕР-РОН»
14.30	М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
15.00	М/С «СКУБИ И СКРЕППИ»
15.30	М/С «КЛУБ ВИНКС - ШКОЛА ВОЛШЕБНИЦ»
16.00	Х/Ф «ДЖИНН ДОМА»
16.30	ГАЛИЛЕО
17.00	Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
17.30	НЕ МОЖЕТ БЫТЬ!

НТВ

19.00	Т/С «МОЯ ПРЕКРАСНАЯ НЯНЯ»
20.00	Т/С «РЫЖАЯ»
20.58	«СКАЖИ!»
21.00	Х/Ф «АВАРИЯ»
22.45	Х/Ф «АМЕРИКАНСКИЙ ЖИГОЛО»
01.00	Х/Ф «НА ГРАНИ ЖИЗНИ И СМЕРТИ», «ЗЕМЛЯПЕСИЕ В САН-ФРАНЦИСКО»
02.00	Т/С «ЗАЧАРОВАННЫЕ»
04.00	НЕ МОЖЕТ БЫТЬ!
04.50	МУЗЫКА НА СТС

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

С большим желанием он финансировал науку. Его соотечественник Андрей Соломон готовил экспедицию к Северному полюсу, мечтая достичь его на воздушном шаре. У него не было денег для постройки такого шара. Нобель субсидировал его проект деньгами для полета на полюс. Помочь его была расценена, как бескорыстная, но он сделал это потому, что возникла мысль испытать воздушные шары для фотографирования военных объектов с высоты.

У него время от времени возникала мысль о том, что заниматься коммерцией не его дело. Ни одного дня не учившийся этому делу по воле судьбы был крепко привязан и талантливо, с большим старанием делал, чего вовсе не хотел делать, и стал одним из богатейших людей мира.

Он любил работать в лаборатории, уже ничего не ожидая от мира, но пусть мир узнает, на что способен Нобель. Каждая неудача открывала его новой силой творчества. За короткий срок он разработал модель парового велосипеда с каучуковыми шинами, запатентовал конструкцию боевых ракет и рецепт изготовления искусственного шелка.

Нобель не переносил алкоголь, табак и шумы, поэтому «буль» колеса кареты специальными резиновыми шинами. Черная карета с черными лошадьми нагоняла на некоторых людей страх. Она двигалась совершенно бесшумно, внутри горел свет. Электричество вырабатывалось от трения колес о землю. Карета была телефонизирована для удобства связи седока с кучером. Он часто путешествовал, пользовался целебной силой курортов с минеральными источниками. Любил тишину, модно одевался. Избегал веселых компаний, любил одиночество, занятия в своей лаборатории, он сам управлял разбросанной по всему свету промышленной империей. Много читал книг по технике, медицине, истории, философии, художественную литературу. Его библиотека насчитывала пятнадцать тысяч томов.

Глубоко разочарованный в людях и их поступках А.Нобель все чаще думает о родственниках, в самые тяжелые часы приходит к морю и размышляет вслух... Может, дыхание моря его успокаивало, а ведь вся его жизнь прошла в огне. А море давало ему свежее дыхание прохлады и часто уводило в мир реальности и ушедших дней.

«... Осудив наш мир за его жестокость, прихожу к тебе, море, как к берегу спасения. Стал понимать, что жизнь нам дана с первых дней рождения для испытания человеческого духа. Когда работал с нитроглицерином, не было страха умереть, потому что он за эти годы испытаний стал мне родным, пережил много, верил в то, что он вернет ту силу, которую вложил в него.

Разрывая на части мое сердце, приходит в память утро тридцатого апреля. В тот день ушел из жизни мой брат Людовиг. Многих близких мне людей растерял, сам не зная, от того здесь одиноко стою, как памятник возмездия самому себе. Прочитал некролог о себе, где репортер спутал нас с Людови-

Дулгар
Доржиева

ПОКАЯНИЕ ДЛИНОЮ В ВЕЧНОСТЬ

ром. Этот случай был для меня двойным ударом. Многие газеты поспешили посвятить прочувственные некрологи. Сам их прочитал со смешанным чувством горечи и любопытства.

Прочитать о себе жгучий некролог

**Это то же самое, что ты мертв,
Дни и ночи, года стали для меня как порох,
Наг чем я терял себя,**

на вечных бойнях.

Называли меня «динамитным королем», «торговцем смертью», «миллионером на крови». Может, кто-то со стороны меня так видит. Но где же неба проем? Смотри же на меня, бог, не откажи в любви. Я должен оправдать свой грех для себя, для людей, для Земли. Я работал как все, имел успех. Смерти никому не желаю, боль в груди. Людовиг, милый брат, мне все больней. Ушел ты от нас, даже не простишись. Жить бы и жить тебе для своей семьи. Послушай мою исповедь, с неба спустившись. Ты был умнее, мудрее всех нас. Нобель, делал много хорошего для людей. Оставил сына Эммануэля за себя, есть, кому нести твоё имя любя. Этот день 1888 года будет для меня днем моего второго рождения, как будто я снова воскрес и пишу там строчки для себя».

Альфред Нобель все больше наяву узнавал жизнь простых людей. Когда видел многие стороны каждого-дневной жизни, ему не становилось на душу лучше. Писал стихи, пьесы, часто их уничтожал. Но все же опубликовал одну пьесу под названием «Немesis». Он всегда делал все так, чтобы для переделки к этому не возвращаться. Но то, о чем он писал, его не радовало. С возрастом все глубже размышлял над каждым своим поступком. Часто приходили разные мысли:

**«Я был всегда самим собою,
Шел невидимой для других тропою.**

**... Я должен жить,
возвышая род Нобеля.
И теперь, когда так много осталось позади**

**Хочу бессмертия торжественного запала.
Получив мою премию, том,
кому она достанется,
Пусть не боится динамитного заряда.
Родина предков, где не иссякаемы наши истоки
Служу тебе, до последней капли крови.
Чеканю золотую корону
по зову совести,
Которая будет сверкать**

на высоте Земли».

Он занимался электрохимией и оптикой, биологией, медицинской, конструировал автоматические тормоза и беспасенные паровые котлы, пытался изготовить искусственную резину и кожу, исследовал нитроцеллюлозу и искусственный шелк, работал над получением легких сплавов.

И одно из гениальных изобретений его - это Нобелевская премия - вечная память себе самому. Память о нем становится из года в год свежее, многозначнее, поскольку во всем мире самые лучшие люди, которые принесли человечеству самое гениальное, что есть на период вручения премии по разным областям прогресса, указанным в заявлении, удостаиваются Нобелевской премии, умножая богатство, интеллект самых разных народов и наций, утверждая человеческий разум, дух и творчество.

В архивах Нобеля сохранились два завещания. Первое завещание было составлено в 1887 году, после приезда в Италию, два года спустя, а второе - 27 ноября 1889 года. Хотя и ранее были попытки составить завещание.

В шведской академии наук завещание, составленное за год до кончины, вызвало полную растерянность, ибо оно, строго говоря,

казалось невыполнимым, оно гласило: «Все мое движимое и недвижимое имущество должно быть обращено моими душеприказчиками в ликвидные ценности, собранный таким образом капитал помещен в надежный банк. Эти средства должны принадлежать фонду, который ежегодно будет вручать доходы от них в виде премий тем, кто за прошедший год внес пай, чья деятельность принесла наибольшую пользу человечеству». Сумма должна была делиться на пять равных частей и присуждается лучшим ученым в области физики, химии, физиологии и медицины, за лучшее литературное произведение в духе идеализма, пятая премия - самим выдающимся миротворцам. Когда содержание завещания Альфреда Нобеля стало известно общественности, шведские газеты запестрили обвинениями. Был разослан и король Швеции Оскар II. И что говорить здесь о родственниках, которые считали себя наследниками Альфреда. Все же Альфреду больше повезло со своим капиталом, чем его братьям. Их компания пала в связи с национализацией Бакинской нефти. Хорошо знающие политическую жизнь России Нобели успели продать акции за короткий срок недорого Рокфеллеру, за семь с половиной миллионов долларов. После смерти Людовига на общем собрании пайщиков и акционеров «Бра-Нобель» было принято решение об учреждении на средства Товарищества научной премии Людовига Нобеля. Альфред поддержал эту идею. Ныне живущие Нобели из девяти ветвей более 300 человек и шведы благодарны тем людям и своему родственнику Эммануэлю Нобелю, которые смогли отстоять самую престижную, миролюбивую премию еще со временем.

Альфред Нобель говорил: «Война - это ужас из ужасов, это самое страшное преступление... Мне бы хотелось изобрести вещество или машину такой разрушительной силы, чтобы всякая война вообще стала бы невозможной...». В то время ему было тридцать семь лет. И он был очень большим человеком. После такого ответа он прожил еще сорок лет и остался верен себе. Хотел, чтобы развеяли его прах по ветру. На самом же деле, он, умирая, соединился со всем живым. Теория относительности Альberta Эйнштейна перекликается с учением Будды Шакьямуни. Цепь перерождений людей, мыслей, идей с безначального времени тянется в бесконечность, в глубь вселенной, где человек и его дух, душа всегда живы.

Александр Солженицын при получении Нобелевской премии высказал свои самые заветные, выстраданные мысли: «...Нации - это богатство человечества», это обобщение личности его, самая малая из них несет свои особые краски: таит в себе особую грань Божьего замысла.

Но горе нации, которой литература прерывается вмешательством силы, это не просто нарушение «свободы печати», это заткнутые национального сердца, иссеченные памяти. Нация, не помнящая сама себя, лишается духовного единства, - и при общем как будто языке соотечественники вдруг перестают понимать друг друга. Отживают и умирают немые поколения, не рассказывающие о себе - ни сами себе, ни потомкам...». Когда перечитываешь и осмысливаешь эти слова, становится понятной трагедия многих народов и народностей, которые становятся жертвами великоледжевого шовинизма. Они уходят в мир иной, не скавав своего слова своим потомкам, людям, живущим рядом с ними и для историй, из-за боязни прослыть националистами. Таких примеров было много, особенно за период советской диктатуры.

Далай лама XIV Тензин Гэцон. 1989 год. Этот год для миролюбивых сил, для буддийского мира стал знаменательным. В этом году Далай лама XIV Тензин Гэцон стал лауреатом Нобелевской премии мира. В Нобелевской лекции Его Святейшества есть такие слова: «Мир внутри нас - это основа: если ваш дух спокоен, то внешние проблемы не влияют на ваши глубинные чувства мира и покоя. Такой настрой духа позволяет вам спокойно и разумно оценивать внешние обстоятельства, оставаясь внутренне счастливым».

Покуда длишся пространство, Покуда живые живут, Пусть в мире и я останусь Страданий рассеивать

тому. Во время посещения Коста-Рики в этом году я видел, как страна без армии может успешно развиваться и стать прочным демократическим государством, член Союза писателей России.

чарованный в человеческие глупости, все понимающий и ни на что не надеющийся, таким он мне казался. И даже прошедшие двадцать лет не изменили его образ».

Джордж Бернард Шоу - великий драматург получил Нобелевскую премию по литературе в 1925 году. Он, прославившийся своим парадоксальным юмором, шутил: «Изобретение динамита еще можно простить Альфреду Нобелю, но враг человечества способен на изобретение Нобелевской премии».

Он поблагодарил шведскую Академию за честь, но отказался от денег, заявив, что деньги, полагающиеся лауреату - это спасательный круг, брошенный пловцу, который уже благополучно добрался до берега...».

Он предложил использовать эти средства для создания фонда, который финансировал бы издания на английском языке лучших произведений шведской литературы.

Альберт Эйнштейн на вопрос, боится ли он смерти, ответил спокойно: «Нет, я так слился со всем живым, что мне безразлично, где в этом бесконечном потоке начинается или кончается чье-либо конкретное существование...». В то время ему было тридцать семь лет. И он был очень большим человеком. После такого ответа он прожил еще сорок лет и остался верен себе. Хотел, чтобы развеяли его прах по ветру. На самом же деле, он, умирая, соединился со всем живым. Теория относительности Альберта Эйнштейна перекликается с учением Будды Шакьямуни. Цепь перерождений людей, мыслей, идей с безначального времени тянется в бесконечность, в глубь вселенной, где человек и его дух, душа всегда живы.

Так обозначает Дулгар Доржиева крайние точки поэтической территории, охватывая большой исторический период, с 1833 по 2007 годы. Речь идет не просто о членом общественном деятеле, но о гениальном человеке, изменившем мир. Какие высокие цели онставил перед собой и как мечту претворял в жизнь...

Повествование ведется от третьего лица, но иногда от первого лица выступает сам лирический герой, его размышления об окружающем мире, о людях, об их отношениях. И его непосредственная духовная и материальная помощь творчески одаренным людям, как двигателю Всемирного прогресса, достойна внимания во все века.

В заключительную часть повести вошли высказывания некоторых нобелевских лауреатов об этой престижной премии и о человеке, ее учредившем.

Само название повести «Покаяние длиною в вечность» имеет глубокий подтекст. Автор 355 патентов - Альфред Нобель имел успех во всем мире. Это торжество разума человека. Но его изобретения используются, как разрушительную силу - это трагедия для ученого. Отсюда и название «Покаяние длиною в вечность».

И одно из гениальных изобретений его - это Нобелевская премия, самая престижная премия в мире. Присуждается самим лучшим, талантливым людям, которые принесли человечеству самое гениальное в области физики, химии, литературы, медицины и физиологии, пятая премия -

и оптика. Дулгар Доржиева в повести лиро-эпическими средствами показала в историческом потоке времени судьбу одного из величайших сынов человечества Альфреда Бернхарда Нобеля / 1833-1896/, ученого, предпринимателя, философа, учредителя Нобелевской премии мира.

«Покаяние длиною в вечность» Дулгар Доржиевой - это весомый вклад в сокровища мировой литературы.

Мэри ХАМГУШКЕЕВА, кандидат филологических наук, Почетный работник высшего образования РФ, член Союза писателей России.

ЗАХААМИНАЙ БУРЯАДУУД ЯМАРААР ХЭЛЭДЭГБИДИ?

Буряадууд нютагтаа литеатурна хэлэн дээрэх хөөрөдээдэг гэжэх хэлэж болохогүй. Тэдэтон өөрийнхөөрээ дуугаралддаг, хэлэндээс гансал өөхдтэй ойлгосотой олон угчныүүдэс хэрэглэдэг. Тиймэхээ ямар нэгэн нютагийн хэлэндээ байсан угчныүүд олонийнгээ буряад зондо ойлгосогүй байхань эли.

Ямар нэгэн нютагтаа дэлгэрэн үгчныүүдэс нютаг угчныүүд гэдэг. Нютаг хэлэн болబол үзэдэхэн хэлэндээ нэгэ наалаа болоно. Нютаг угчныүүд бэс бэхжээ фонетическое, морфологическая, лексическая илгэстай байдаг. Тэдээ олон янзын бүлэгүүдээ (диалектнууд, говорнууд) хубаарна.

Л.Д. Шагдаров Д.Д. Дүгэр-Жабон хөёрийн зохбогийн «Буряад хэлэн» (Багшин дунда нургуулид үзэхээном 1978) соо «Хориин, Сартуул-Сонгоолой, Баргажанай, Алайрай, Буюхоний, Эхирэд-Булгадай г.м. нютаг хэлэнүүд бий юм» гэжэх хэлэгдээ. Хэлээ бэшэгий доктор Ц.Б. Будаевай «Буряад хэлэн: аялануудын, угчныүүдэс үзлэг» (1998) гээнэн монографиа соо диалектнууд баруун, зүүн, урда буряадуудай гэжэх илгаруулагдана.

Эрдэмтэ багша профессор Б.-Д.Б. Батоев «Изучаем литературный бурятский язык» (2004) гэжэх ном соогоо цонгоол-сартуулай, қабансын, баргажанай, түнхэнэй, эхирэд-булгадай, боохоной диалектнуудэй илгаануудын харуулжка, тэдэнэй тобшо харктистикэнүүдэс угчны. Харин Россиин эрдэм болбо-корпоролой Академиин гэшүүн-корреспондент Э.Р.Раднаевай «Буряад хэлэн дунда нургуулид» (2005) методикин номноо хори, хонгоодор, эхирэд, булгад, цонгоол-сартуул нютаг хэлэнүүд гэхэ гү, али диалектнууд бин гэжэ ойлгогдоно. Диалект бүхэндэ ямар нютагуудай хэлэн ордог бэ гэжэ хэлээтэй. Энэ хубаарилгаар Захааминай буряадуудай хэлэн алайр нютаг хэлэнтэй хамта хонгоодор диалектдэ орожно, «түнхэн-аха-захаамин нютаг хэлэн (говор)» гэжэ тоолгодон. Тус ном соо «Хамниган хэлэн буряадай нютаг хэлэнүүдээ ороногүй. Хамнигад уг гаралдаараа эвсэн үндэштэй... Энэ хэлэн эвсэн-монгол болон буряад хэлэнүүдэй холимог хэлэн» гэжэ тодорхойлогдоно.

Захааминай буряадуудай хэлэндээ диалектиэ болон нийт арадай дунда дэлгэрэн олон угчныүүд аялануудай талаар, грамматическая байгуулгаараа өөрчлийн онсо маягтайгаар хэлэгдэнэ, мүн олон угч лексически удаараа буруу хэрэглэгдэнэ. Глаголнуудай элдэб тухайнүүд, нээр угчныүүд олонийн тоогий болон падежийнүүдэй залгалтануудые абажадаа, шуорта ба өөртэ хамадаахадаа, литературна хэлэндэ орходоо, тад ондоогоор угч лэгдээц. Ехшүүл олон угчныүүдэе буруу хэлэдэг байна. Тиймэ болохолоороо үхидүүдийншээ эхэ эсэгээс наажаажа, тэдэнтэйгээ адхи хэлэжэ нурашаадаг гэжэ ажаглагдаа.

Үнэнийн байсан соонь хэлэбэл, манай нютагаархин олоороо Улаан-Үдэ хотод ажануужа, элдэб ажадаа хүдэлнэ, нурана. Тийхэдээ тэдэнэр Буряадынгаа нютаг бүхэнэй шахуу зонтой харилсаадаа, бээзээ ойлгуулхаа литературана хэлэ шада яда хэрэглээ болодог ха юм. Мүн нургуулид буряад хэлэндээ хэ-

шээлдээ литературана хэлэ үзэдэг гээшэ бээз. Тэдэ буряад номуудые, газетэнүүдье, журнальнуудые гартаа барижа уншадаггүй, баа литературана хэлэндэ үндэхэн гэжэ баталан тоолдонон хориин диалектын хэлэтэй хүнүүдтэй шийд харилсажа байдаггүйн нэгэ ехэ наалта болоно. Адаглахада, манайхин мүнөөдэр литература хэлэ гээшүүшье хүсэд мэдэхгүй, захааминайхарааше тоб-ябдуугархагүй, миин лэ нэгэ «забнарай» хэлэтэй болошон зони болоод байнал аа гүби гэжэ наанааар агшиа. Илангаяа үхижүүдэй хэлэн тон муу. Тэдэмнайл юумэнэй нэрэнүүдээ схэшүүлнээ олоор тад буруу, хүнэй наанаанд ороогүй залгала-хүүлнүүдэе нэмэж, угчныүүдэе хубилажа хэлэхэдээс угас бэрхэ.

Энэ тэмдэглээ соогоо захааминай буряадууд, тэрэ тоодо шабинаар зарим угчныүүдээ ямарара хэлэдэг бэ гэжэ харуулнан тобшо толи дурадханабди. Буруу, алдуутай гэжэ наанаан захааминайхараашин заанаа бээз.

Литературна хэлэндэ (орфографическая дүримөөр)	Захааминдахи нютаг үгчныүүд, тэдэнэние үгүүлхэ түхэлнууд	Жэшээнүүд (нютагий хэлээр)	Литературна хэлэндэ (орфографическая дүримөөр)	Захааминдахи нютаг үгчныүүд, тэдэнэние үгүүлхэ түхэлнууд	Жэшээнүүд (нютагий хэлээр)
A					
аагууд (хахуулиин гохо)	аагнууд	ута аагнууд	абаралынь	абаралнин	абаралниин бууба
аагынъ	аагниин	аагниин моходчоо	абаргаль	абарганиин	абарганиин эбдэрээ
аагуудын	аагууднин, аагууын	аагууын үре	абарганиудын	абарганиудын	томо абарганиудын
аагыенъ	аагын	аагын хугала	абарганиудай	абарганиудай	абарганиудай шурабууда
аагуудын	аагууын	аагууын гарга	абарганиудые	абарганиудые	абарганиудын захая
аагуудын	аагууын	аагууын заха	абарганиудынъ	абарганиудынъ	абарганиудын асаргаты
аагуудаа	аагуухаа	аагуухаа хурсала	абарганиудаа	абарганиудаа	абарганиудаа абааш
аагуудаар	аагуухаар	аагуухаар торгоно	абарганиудаень	абарганиудаень	абарганиудаень табиур
аагуудаараа	аагуухаараа	шобко аагуухаараа	абарганиудаень	абарганиудаень	абарганиудаень үг
ааглашаха	аагладчаха	модондо аагладчаха	абарганиудай	абарганиудай	абарганиудай хажууда
ааглашоо	аагладчоо	илаандээ аагладчоо	абарганиудайгнаа	абарганиудайгнаа	түмэр абарганиудайгнаа
аагаанай	аагаанами	аагаанами мүнэнэн	абарганиудаараа	абарганиудаараа	абарганиудаараа хабша
аагаанайнъ	аагааннигын	аагааннигын тарян	абараабди	абараабди	аюулнаа абаараабда
аадарынъ	аадарниин	аадарниин шаядчоо	абаржа	абарша	абарша шадаха
аалидашаха	аалиадчаха	гэнтэ аалиадчаха	абаринь	абаринийн	абаринийн мудаа
аалидашоо	аалиадчоо	эсээд аалиадчоо	абга	абгай	минийн аблай
аараагүй	аараагэй (аараагай)	бууниин аараагэй	абгань	абгайниин	абгайниин нуудчаба
аарахагүй	аарагкэй (аарагкай)	аарагкэй нуман	абгапар	абгайнууд	намдаа аблайниуд олон
аарашаха	аарадчаха	шийтгэхэдээ аарадчаха	абгайни	абгайниун	абгайниун хүлээзэ
аарашоо	аарадчоо	гэнтэ аарадчоо	абгайни	абгайниун	абгайниун баярлаа
аашань	аашаниин	аашаниин ехэдээ	абгайни	абгайниун	абгайниун хүндэл
аашалагүй	аашалаагэй (аашалаагай)	би аашалаагэй	абгай (эгэшэ)	абгай (эгэшэ)	ехэх ахай
аашалажархэо	аашалтиха	ехээр аашалтэо	абгайхан	абгайхан	ахайнин дууладтээ
аашалажархиха	аашалагкэй (аашалагкай)	аашалтиха дуратай	абгайханиин	ээзы	бага ээзы
аашалажархий	баабайнууд	аашалагкэй гэнэ	абгай эгэшэ	ээзыниин	ээзыниип нураба
аба	баабайнууны	милии баабай	абдарьинь	абгазы (абга ээзы)	абгазы айлпилба
абанар	баабайнууны	мани баабайнууд	абдарьин	абдариинин	хушаа абдариинин
абанары	баабайниин	тапи баабайнууны	абдариуудын	абдариуудын	абдариуудын хуушараа
абань	баабайнуунын	баабайниин ерээ	абдариуудай	абдариуудай	абдариуудай суурга
абанарынъ	баабайнуунын	баабайнуунын харана	абдариуудай	абдариуудын	абдариуудын шэрэдэ
абанараа	баабайнууны	баабайнуунын хундээлт	абдариуудаа	абдариуудаа	абдариуудаа абаашаа
абынъ	баабайгай	баабайгай бээлэй	абдариуудаар	абдариуудаар	абдариуудаар дүүрэн
абаахайнъ	баабайгын	баабайгын гар	абдациын	абдациинин	абдациинин шэнэ
абаахайнуудай	бааахайнин	абаахайнин гүйтбээ	абдациын	абдациин	абдациин хараа
абаахайнуудаар	бааахайнунууны	абаахайнунуунай шүлнэн	абдациууд	абдациууд	олои абдациууд
абаахайнуудынъ	бааахайнунууны	абаахайнунуунай элбэг	абдациуудаар	абдациуудаар	абдациуудаар уга
абаахайнуудые	бааахайнунууны	томо абаахайнунуунын	абдациуудын	абдациуудын	абдациуудын амттайхай
абаахайнуудыенъ	бааахайнунууны	абаахайнунууны ажаглаа	абдакосуудаар	абдакосуудаар	абдакосуудаар амттайхай
абдаабди	абдаабда	абаахайнунуунын харыш	абдакосуудын	абдакосуудын	абдакосуудын эдэшийн
абдаабди даа	абдаабди даа	үбнэе абаабда	абдакосуудынъ	абдакосуудынъ	абдакосуудын арикосинуунын
абдаагүй	абдаагай (абдаагай)	ном абаабда даа	абдакосуудынъ	абдакосуудынъ	абдакосуудын арикосинуунын
абда ха юм	абда хым	талха абаагай	абдакосуудаар	абдакосуудаар	абдакосуудаар тагахадаа
абда нэн	абда han	тэрэшни абаа хым	абдакосуудаараа	абдакосуудаараа	абдакосуудаар тагахадаа
абдаашаабди	абдаашаабда	өөрөө абаа han	абдакосуудаараа	абдакосуудаараа	абдакосуудаар тагахадаа
абдаашаагүй	абдаашаагэй (абдаашаагай)	гэртэн абаашаабда	абтагдагай	абтагдагай (абтагдаагай)	үбнэйн абаашаагэй
абдаашажархаха	абдаашадчаха	гортээ абаашаагэй	абтагдатар	абтагдасар, абласар	үбнэйн абаашаагэй
абдаашажархёо	абдаашасар	абаашаагэй үгээ	абтагдашаха	абтагдадчаха, абладчаха	хүнгэнээр абладчахо
абдаашажархёобди	абдаашадчоо	тэргэрэд абаадтэо	абтагдашоо	абтагдадчоо, абладчоо	энэшни абладчахо
абдаашажархихи	абдаадти	байрадан абаадтэобдо	абтажагтүй	абтажагтэй (абтагкай)	үнэхээ абладчахо
абдаашажархиха	абдаадтиха	саашан абаадти	абхууллааби	абхууллаабда	юумээ абладчахо
абдаашшатар	абдаашасар	тэргэрэд абаадтиха	абхууллааха	абхууллааха, аблтуулчаха	абяягэй үүхэх
абдаашшагүй	абдаашагкэй (абдаашагкай)	абаашасар хүлээз	абяягүй	абяягэй (абяягай)	абяягэй үүхэх
абаг лэ даа	абагал даа	энэшниш абаашагкэй	абяянаай	абяяни	абяяни гарахада
абаж					

19

№ 45 (603)

ЧУЛЗЧУР

БУРЯД ҮНЭН

13.11.2008

Дүхэргүй

№ 131 (21674)

НААДАН

Шэлэлгын асуудал (даабари):

Дуунай үгэнүүдье зүб болгогты.

А. Монгол. В. Ээ-ээ-ээ. С.

Оромни. Д.Пайхан.

(Ээ-ээ-ээ, найхан Монгол

оромни)

=Шэлэлгын даабари түрүүн зүб дүүргэхэн хүн наадаха.

1. «Харин ... болоходоо, үнгэрөөшэх хабар Доржын хүбүүнэй гэр бариж, Бадмын гарта оронгүй, үшвэе алба һангaa түлөөд, эдих уухашье юумэ олоож гарагсаан байна». (Х.Намсараев).

А.Талаан. В. Зол. С. Хуби. Д. Аза.

2. «Доржо зөөхэй асарааша улхангааршие, Тобшойгоо арбанай...асархаар эхынгээ захиан захяаешье мартажархиба». (Ч.Цыдендамбаев).

А. Эрьоулгэ. В. Талхи. С.Мушхалаа. Д. Хэдэрэг.

3. Гурьбануудтай хилэн буд.

А. Даалимбаа. В. Синтис. С.

Тансаран. Д. Сэмбэ.

4. Үбдэгий ара тала.

А. Булшан. В. Гуя. С. Шагай.

Д.Тахим.

5. Хүл мутай гү, али хүлөө гэмтэхэн хүнэй нугадороо тулгалаад ябадаг юумэн.

А. Порьбо. В.Тулуур. С.Таяг.

Д.Модон.

Ажаглалта. Энэ табан асуудалдаа харюусаан хүн түрүүшүн шата дабажа, «3» сэгнэлтэ абаба.

6. Пагсагар жэжэхэн набшатай, улаан сэсэгтэй түмнэтэ ургамал.

А. Гешэгэнээн. В. Азаргана.

С.Тибнэн. Д. Мэхэр.

7. Ута аад, элдэб гоё үнгөөр ялаганаан толботой үүлтэй шубуун.

А. Тоти шубуун. В.Тогод.

С.Алтан жэгүүр. Д.Сахали.

8. Шэрэмээр шудхагданаан эдээ шанадаг хонхор амхарта.

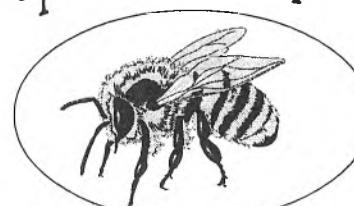
А. Сабхан. В. Хубардаа. С.

Заглуу. Д.Тогоон.

9. Юумэндэ халдан тогтоон энэн.

Зүүн зүгэй

зүнтэйхэн Зүгы

А.Тортог. В. Тоохон. С. Шорой. Д. Шабар.

10. Аарса дарадаг модон гү, али үйнэн амхарта.

А. Оёорсог. В.Торхо. С.Хүнэг.

Д.Бортого.

Ажаглалта. Энэ табан асуудалдаа харюусаан хүн хөрдхий шата дабажа, «4» сэгнэлтэ абаба.

Баир ГОМБОЕВ, багша.

Эдир уншагшадай туршалганууднаа

«ЗУНДАА ХҮБШЭДӨӨ АЙЛШАЛААБ»...

Захааминай аймагай Енгорбайн дунда нургуулида буряд хэлэ, литературын багша Н.Ц.ОЧИРОВАЙ хүтэлбэри доро эдир багашуул түрүүшүнгээ зохёолнуудые бэшэжэ туршадаг юм.

Николай Цыденович анхарал оролдолготой нургагша байхаяа гадна өөрөө литературна «Уран Дүшэ» нэгэдэлэй эдбхитэй гэшүүн, поэтическэ номуудые гаргууланхай.

Мүнөө дүршэлтэй багшын шаби Сэсэг ЖИГЖИТОВАГАЙ түрүүшүн шүлэгүүдье олонай анхаралда дурадхахамнай.

ҮБЭЛЭЙ САГАЙ ХҮйтэндэ

Үбэлэй сагай хүйтэндэ, Улгэн һайхан тоонтымни, Үндэр уула үнанайн Үнхажа амарха сагын юм. Хадын модод даараж, Хаража гүнгитай байна. Хүйтэндэ шэмэрүүн үглөөгүүр Хасарнай даарана шангаар.

АЛТАН НАМАР

Үдэр богони боложо, Үнгын олон шубууд, Дулаан орон руу ниидэбэд. Үглөөгүүр ой соо шууяатай Үхийбүд алирнаа түүн. Тала дайдын хэшэг, Таряа талхан хурягдана. Хубсаа хунаар абхуулж, Хүүгээ нургуулидаа гүйлдэнэ. Агаар сээр боложо, Алтан намар айшалба.

ШЭНЭ ЖЭЛ

Гоё һайндэр - Шэнэ жэл Гаража ерэбэ даа, нютагтам. Хүүгэд хүхилдэн һайндэртээ, Харайлдан онцоно барандаа. Томо һайхан хасуури Табяатай байнал клуб соо. Үхийбүд хасуури тойроод, Ёхор хатаран дууланд. Жабар Үбгэн басагатая Үхийбүдтэ бэлэгүүдье баруулна. Басагад, хүбүүд хамгдаа, Хатарна, дуулана һайндэртээ. Хүхюун һайндэр - Шэнэ жэл!

ХАБАРАЙ САГ

Үглөөгүүр газаа гарахадам, Үнинэй шубууд ерэшнхэй Үзэсхэлэн дуугаа дууланд. Үбэлэй саһан хайлажа, Үдэр ута боложо, Үхийбүд үйлсөөр нааданад. Хада гүбэнүүд харлажа, Хөөрхэн ногоон бултайн. Хамаг модод ногоржо, Хангай тайгаяа гөөнод.

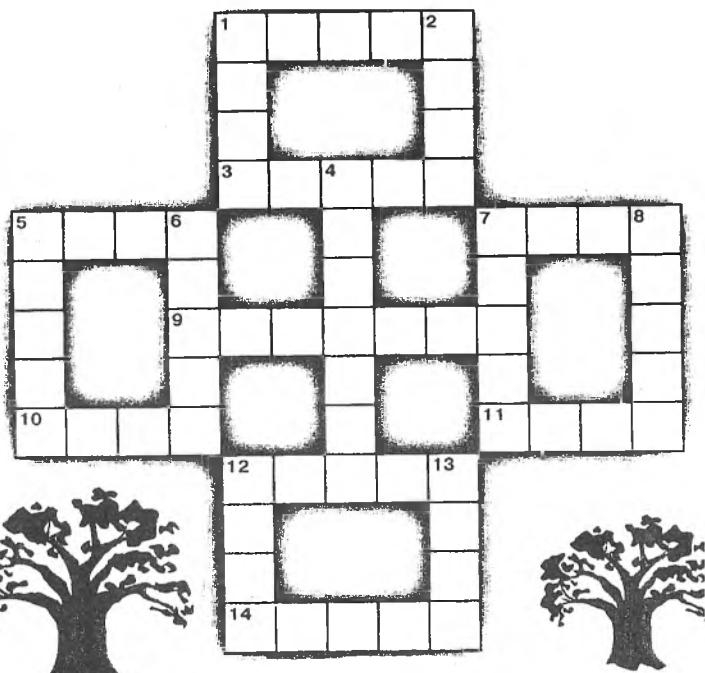
ХҮБШЭ НАЙХАН ЗУНАЛАНДАА

Зундаа хүбшэдөө айлшалаа Зохиодор һэвшээлэн угтаа даа. Үглөөгүүр эртэ һэрихэдэш, Шубууд дуулан хүхилдэхэ. Үдүн халуунда Элэнхэндээ Шунгахаа яаран хайлажа, Пэрюусээд түргэн хубсалжа, Пархяаг жэмэст яарахаа. Үглөө үдэшэнэ эхьдээ Үнэдээ һаалсан түнхажаа, Тарган хээртээ морждо, Тугал буруудаа сүглүүлж. Янала гоё даа, зуналданаа Ямаршье юумэтэй жэшэхэгүйб.

ХҮБШЭ

Зундаа хүбшэ ошоходо, Ехэ һонин байдаг даа, Үнгэ бүриин жэмэс Угтан шамайе һуудаг даа. Хүбшэ, миний хүбшэ Угалза һайхан сэсэгүүдши Урдаааш дохин һуудаг даа. Хүбшэ, миний хүбшэ!

Сэсэг ЖИГЖИТОВА.

Ответы на кроссворд на следующей странице «Восточной пчелки».

Какой из изображенных внизу деталей нет на картинке?

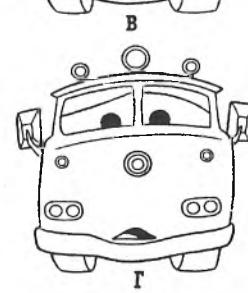
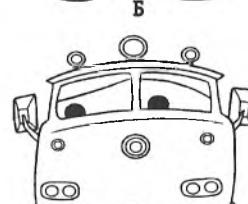
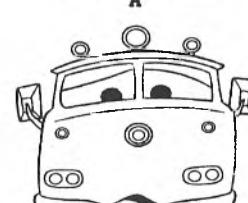
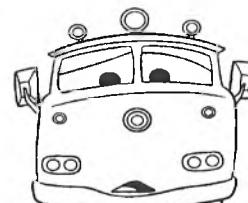

А

Б

В

Г

АЛДАР СУУТАЙ НУРГУУЛИМ

«А» үзэг танюулка, Арба гарарат тоолуулж, Аха зонии хүндэлж, Алдар соло руу хүтэлдэг Ашата манай нургуули. Хонгёо дуу дуулуулж, Хүндэ мэндье хэлүүлж, Хүхюун бэшэг бэшүүлж, Хаана манине нурганаб? Эрдэм ном шудалуулж, Эрхим хүнүүд болохые, Элүүр энх ябахые Энэ нургуулида нургана. Алишье газарта ябахадаа, Аманай дулаан үгнүүдтэй, Арад зондоо түнхадай Амжалта ходо туйлажа, Аажамхан номгон ябахалби, Алдар сутай нургуулим!

УРГЫХАН

Хабарай дулаан үдэрнүүд Хадаар ябан сэнгэнэб. Хада ууляяа гоёжко, Хонгор дайдаяа сэбэрлэжэ, Хүхин урдааам налбарна. Хүхэхэн үнгэтэй ургыхан Хабарай сагай гоёлтош, Хэдыхэн богонихон наяндаа Хүхюун жаргалтай һуулын даа.

№ 21
№ 45 (603)

Уран

ЧМЗ

Буряад үнэн

Орхон

13.11.2008

№ 131 (21674)

(Түгэсхэл.
Эхинийн
октябрьин
16, 23, 30
дугаарнуудта).

МОНГОЛ ДЭБТЭРНЭЭ МОНГОЛОЙ ОНЬЮОН ҮГЭНҮҮД

Амьтан хүний хөдөлгөж, ажил үйлс удирдана.
Людей побуждая, работой руководить.

Хүнд ачаа хүчтэй хүн өргөнө.
Тяжелую ношу самый сильный поднимает.

Том тэмээний ачаан хүнд.
Большому верблюду больше груза.

Уран угзэр улсаа хуурч, усан бэлгээр манийгаа
молигдох.

Искусными словами народ обманывать, пустыми
молитвами бога обманывать.

Худгийн ёөорт загас угүй, хуучин угэнд худал угүй.
На дне колодца рыбы нет, в древних изречениях
ложи нет.

Амаа барьж, тархиа шах.
Сожалеть о содеянном.

Амжилт харвал, миний гэж, алдуу харвал, чиний
гэж.
Как успех, так мой, как ошибки, так твои.

Эр үхэр сааж элгэн тараг.
Как с быка молоко.

Бусдын савыг хоосон буцаадаггүй.
Посуду пустой не возвращают.

За гэвэл, ёгүй, зэ гэвэл, зэмгүй байх.
Назвался груздем, полезай в кузов.

Тамын амьтан тамдаа жаргалтай.
Живущий в адуи там счастлив. (Каждый счастлив
в своем кругу).

Амаар цэцэрхээд, цээж дэлдээд.
На словах умничать, за грудь хвататься.

Муугаадуудулж, гуугаа малтуулж, тамтгаа цайтал
хэлүүлж, тартагтаа тул.
Быть проклятым.

Эрт босоход өдөр урт, эвтэй явахад насан урт.
Когда рано встаешь, день длинный, когда дружно
живешь, жизнь долгая.

Сайн хүн солгой баруунгүй.
Хороший человек ни правша, ни левша. (Для
хорошего человека нет своих и чужих).

Сайн хүний үр, суутай гүүний унага.
Хорошего человека сын, молочной кобылы
жеребенок (От орла ворона не родится).

Золтой байвал зоволтой.
Счастье не бывает без проблем.

Сайн хүн явснаа, муу хүн идснээ.
Хороший человек – о делах, плохой – о еде.

Замаг сайтай нуураанд загас цуглаж, зан сайтай
айлд хүн цуглана.
В тинистом озере рыба собирается, в
гостеприимной семье люди собираются.

Ган гэх нохойгүй, газар гишгэх малгүй.
Ни собаки, чтоб залаять, ни скота, чтоб землю
топтать. (Ни колы, ни двора).

Хулгай хара морьтой.
У воре черный конь. (На воре шапка горит).

Муу билүүний бас их, муу ламын багш олон.
У плохого оселка песка много, у плохого ламы
учителей много.

Адгийн зарга арав хоног.
Ничтожная жалоба на десять дней.

Илжигний чихэн алт хийсэн ч сэгсэрэй, ус хийсэн ч
сэгсэрэй.
Ослу в уши что золота положи, что воду налей,
все равно трясти ими будет.

Цэргийн хүн, бусгүй хүн хоёр нутаггүй.
У военных и женщин нет родины.

Төрөө дагаж бөх төрдөг.
От орла ворона не родится.

Түрүүлэх бөхтэй битгий таараасай, муухан бөхийн
шийдсэн мэхэнд битгий ороосой.
Не попадись чемпиону, не поддайся уловкам слабого.

Зуургүй уг байдаггүй, зүйдэлгүй дээл байдаггүй.
Нет разговоров без пауз, нет пальто без швов.

Авдар дүүрэн алт боловч дундардаг, аварга цуутай
бох боловч отөлдөг.
Сундук с золотом скучеет, силач с возрастом
стареет.

Агтая шалгаж уралдаанд ор, бяраа шалгаж
барилдаанд ор.
Проверь коня перед скачкой, свою силу до борьбы.

Барилдахаасаа таахалзах, хийхэсээ хэрэлдэх.
Как бороться – боязнь, как работать – ругань.

Магтсан хүүхэн хуримдаа, бардсан бөх амандаа.
Хваленая девушка до свадьбы хороша, хвастливый
борец языком хорош.

Тэмээгүй мөртлөө нүүх дуртай, тэнхээгүй мөртлөө
барилдах дуртай.
Не имея верблюда, кочевать любит, не имея силы,
бороться любит.

Могойн эрээн гаднаа, хүний эрээн дотроо.
Пестрома змеи – снаружи, сущность человека –
внутри.

Махаараа биш мэхээрээ барилдаг, уураараа биш
ухаагараа ялдаг.

Борются не весом, а хитростью, побеждают не
гневом, а умом.

Уртэй хүн үхэдэггүй.
Человек с потомками не умирает.

Сайн явах нь санааны байдаг, сайхан нутагт төрөх
нь заняней байдаг.

Хорошая жизнь от ума зависит, прекрасная
родина от судьбы зависит.

Эр хүн хүүхнээс, эрвээхэй дэнгээс.
Мужчина от девушки, молодёж от огня.

БУРЯТСКИЕ ПОСЛОВИЦЫ

Буйнтай хүниие бурхан дахадаг.
За праведным человеком сам бог следует.

Угаа алдаан хүниие унан дээрэшье түймэр барижага
шатаадаг.

Человека, забывшего род свой, и на воде пожар
объемлет.

Дэгэл захатай, хүн ахатай.
Шуба имеет воротник, человек – брата.

Үншэн хүн үлигэршэ, үгтигэй хүн дууша.
Сирота бывает хорошим сказителем, а бедный –
певцом.

Нюхнайтэй хаа, нютагаймнай.
Хоть и сопливый, но земляк.

Үүдэ хаангүйгээр үбхэ оруулжа, үмдэ татангүйгээр
ури хүбүүдье түрэжэ.

Двери не закрывая сена завозите, штаны не
подтягивая, детей рожайте.

Баян болохо хүн малда дуратай, ноён болохо хүн
арадта дуратай.

Кто хочет разбогатеть, скот любит, кто хочет
быть начальником, народ любит.

Нохой гахайдаа хүрэг.
Пусть собака до свиньи горастет.

Зоболон соо зориг орохо, зүдэрэл соо зүрхэ орохо.
В страданиях смелость рождается, в мучениях
трудолюбие.

Зоболонно айгаа хаа, золтой ушархагүйш.
Если бояться трудностей, не постигнешь счастье.

Номгүй хүн нохортол адли, нохойгүй айл дүлийтэй
адли.

Неграмотный человек слепой, дом без собаки
глухой.

Нүхэрэй найниие ханилан мэдэхэ, мориной найниие
урилдаанда мэдэхэ.

Друг познается в дружбе, конь хороший – в
скакках.

Намарай ажал хабарнаа эхилнэ, наанай жаргал
залуунаан эхилнэ.

Осенние работы с весны начинаются, счастье
всей жизни с молодости строится.

Унаашатаяа бээс нэгэдэбэл, урилдаанда
булигахагийш, арадтаяа наанаагаа нэгэдэбэл, аюул
гайдын дийлдэхэгүйш.

Слившиесь телом с конем, на скачках не проигрываешь,
слившиесь думами с народом, несчастьям не
подвергнешься.

Хатуу хүн хуули бариха, харуу хүн зөөри бариха.
Крепкому – власть, жадному – богатство.

Геннадий МАНЖУЕВАЙ суглуулбаринаа.

ХЯАН ЧИНГИСЭЙ НЮТАГ ХЭНТЕЙ УУЛЫН ХЭШЭГ

Хүхэ номин тэнгэринээ
табисууртай,
Хэнтэй уулын обооноо
заякатай

Хаан Чингисэй шэн габьяа
(жабхалантаа нүлдэг)
Хүрьнэто дэлхэй үээрэ
муххажоол.

Нолир шэнгээр зуралзан
хайхан хоёр Чингисэй
загалнууд
Опоной хоёр бэеын
талаануудаар

Эзээс үгүйэн аалихан
үүрхэнэд. (гүнгилан)

Хүбшэ тайга хушалтатай
Хэнтэй уулын хабашалнаа
Дүрбэн голнууд эршэдэн
Дүрбэн тээшээ тарана:

Сэнхир уната Хэрэлэн гол
Сүл губиис һэрлоусуулэс,
Сарюун сэбэр үнисэш
Салгицуулан сэнгээс
адуун һүрэг;

Түгэллагад уната Тулын
гол
Тэришлэн баруулжас
тэгүүлис;
Тэшиоун напигин

урасхалдась
Түмэн жэлэй түүхэ
мэлмэрээ;

Арьялан урдааны Онон
гол
Эрьоулгэтэн зүүлжээ
жуухэнэ,
Аажам тэнюун Ага
нюотагаа

Аршаан булагар
арюудхана;

Мүнгэн уната Мэнээ гол
Мушхаран хойшоо
бүрьялна.
Майхан буурал
хизаараар

Монголын соло
мангуулна.
Б. ЗҮДРАБЫН.

13.11.2008

БУРЯД УНЭН

№ 131 (21674)

Джэриг

Мэргэн
зүйлийн

22

№ 45 (603)

КОГДА СОЛИТЬ?

МЯСО

Если ты тушишь мясо, то соли его за 10 мин. до готовности. Иначе оно будет жестким.

Жареное мясо соли за 3 мин. до окончания готовки. В противном случае оно будет сухим.

СУП

Не все супы солят одинаково! Мясной - за 30 мин. до готовности, рыбный - в начале варки, гороховый и фасолевый спедует солить, когда горох или фасоль немного разварятся, овощные - за 10 мин. до готовности.

КАРТОФЕЛЬ

Отварной картофель, очищенный от кожуры, солят, как только закипит вода. Жареный лучше солить, когда он почти готов, иначе дольки или соломка, на которые порезан картофель, развалиются.

РЫБА

Рыбу для жарки нужно солить за 10-15 мин. до обжаривания. Рыбу для запекания в духовке солят за 5-7 мин. перед приготовлением.

ОВОЩИ

Салаты солят перед подачей к столу. При жарке овощей соль добавляют в самом конце, иначе овощи получаются тушеными.

КАК ВЫБРАТЬ СКОВОРОДУ

В настоящее время в магазинах появилось очень много разнообразной посуды. Одних сковородок можно найти несколько десятков наименований. Как сориентироваться в этом многообразии? Как выбрать сковороду, которая будет служить несколько лет и в которой ничего не будет пригорать?

Есть несколько критерий, по которым определяется качество. Первый из них - вес

АЛЮМИНИЕВАЯ СКОВОРОДА

Сегодня рынок перенасыщен посудой из легких алюминиевых сплавов. Конечно, такие сковороды очень легкие и удобные в эксплуатации, да и стоят они недорого, но служат недолго. Тонкое дно из алюминия очень плохо переносит перегрев и быстро изменяет форму. Перегрев плохо воздействует на внутреннее покрытие, которое, в принципе, довольно легко повредить.

В алюминиевых сковородах чаще всего покрытием является антипригарный тефлон. Если дно сковороды недостаточно толстое, то в скором времени тефлон, являясь полимером, начинает испаряться. Не успеете порадоваться новому приобретению, как яичница начнет пригорать, а мясо невозможно будет отодрать от дна сковороды.

Из-за поврежденного покрытия приготавливаемая пища со-прикасается с вредными выделениями и ржавчиной. И в результате всевозможные вредные вещества накапливаются в нашем организме. Практически любой материал, контактируя с

СОЛЬ - главная «специя»

Ни для кого не секрет, что соль используется в приготовлении практически любого блюда и выпечки.

Главное - не переборщить!

СОЛЕННЫЕ ХИТРОСТИ

• Чтобы при приготовлении пищи на плите и на пару повысить температуру, нужно в воду добавить соль.

• Если в воду, где варится яйцо, добавить 1-2 ст. ложки соли, то скорлупа не треснет.

• Пересоленный суп можно спасти рисом. В маленький хлопчатобумажный мешочек насыпь рис и опусти его в кипящий бульон.

• Есть еще один вариант, как спасти пересоленный суп. Нужно добавить несколько капель лимонного сока. Пищевая соль - щелочь, лимонный сок - кислота. Одно нейтрализует другое.

• Не стоит держать соль в серебряных солонках или оставлять в соли серебряную ложечку. Хлор, содержащийся в соли, взаимодействует с серебром. В результате металл зеленеет.

• Если после чистки лука или разделки селедки натереть руки солью, а потом вымыть - неприятный запах исчезнет.

• Чтобы открытая томатная паста не заплесневела, нужно сверху посыпать ее солью и налить 1-2 ч. ложки подсолнечного масла.

• Если при накрахмаливании белья добавить соль, то вещь приобретет приятный блеск.

СЕКРЕТЫ ПРО КОТЛЕТЫ

С ЛИМОНОМ И БРЫНЗОЙ

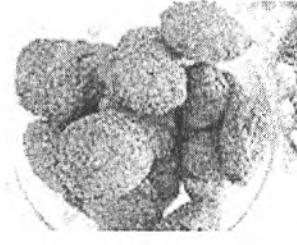
Если добавляешь в котлеты брынзу, то фарш не соли. Рискуешь пересолить.

С ОГУРЧИКОМ И БЕКОНОМ

Бекон и огурцы придают необходимую соленость. Поэтому фарш не соли. А для пикантности добавь чеснок.

С ЛУКОМ И ГРИБАМИ

В этом варианте котлет фарш нужно посолить. Чтобы усилить аромат грибов, перед обжаркой с луком.

сковороды. Чем она тяжелее, тем надежнее. Это значит, что дно у сковороды должно быть достаточно толстым. Только тогда оно не будет деформироваться от перегрева. Чрезмерное нагревание также приводит к повреждению внутреннего покрытия. Как быстро произойдет это, зависит от материала, из которого сделана сковорода.

пищей, особенно с кислыми и щелочными блюдами, такими как борщ, щи и т.д., может выделять вредные вещества. Они, попадая в желудок или на нежные стенки кишечника, наносят здоровью непоправимый вред.

Именно поэтому сковородки с покрытием нельзя скрестить металлическими щетками или ежами. Мыть их надо только мягкими моющими средствами и специальными тряпочками для посуды.

ЧУГУННАЯ И ТИТАНОВАЯ СКОВОРОДА

Титан более стойкий и менее подверженный деформации при нагревании материала. В этом отношении сковородки из титана являются более выгодным вложением денег. А самые тяжелые и не поддающиеся де-

формации сделаны из чугуна. Спросите у шеф-поваров или опытных хозяек: какие сковороды они предпочитают для выпечки блинов или приготовления мяса? Конечно, чугунные. В некоторых семьях они достаются по наследству от бабушек. Нужно отметить, что чугунные сковородки не моются, а прокаливаются на огне, а потом ополаскиваются холодной водой.

Самые стойкие, не подверженные быстрому износу сковороды сделаны из титана или чугуна. Если же вам все-таки нравятся сковороды из алюминиевых сплавов, то дно их должно быть толстое, не меньше 5 мм для мяса и не менее 2 мм для блинов.

Обобщая все вышесказанное: сковородки должны быть массивными, с толстым дном и толстыми стенками. Желательно, чтобы они были сделаны из титана, чугуна или хотя бы имели стальное дно. Такие сковородки стоят дороже, но износ у них будет небольшой и пользоваться ими можно несколько лет. Покупать дешевые и легкие сковороды - в конечном итоге это выйдет дороже и хлопотнее.

КАКАЯ БЫВАЕТ СОЛЬ?

МЕЛКОГО ПОМОЛА

Это самая обычная соль, которая живет в наших солонках. И которой мы пользуемся на кухне для приготовления пищи. Именно такая соль отлично подходит для засолки рыбы или сала.

ЙОДИРОВАННАЯ

Пожалуй, самая полезная соль! Это отличное профилактическое средство заболеваний щитовидной железы. Хранить такую соль нужно в темном месте. Через 6 месяцев ее лечебное свойство пропадает.

КАМЕННАЯ

Еще ее называют кристаллической, или солью крупного помола. Такую соль используют для солений и консервирования на зиму. Но ее можно употреблять и в готовку, измельчив в кофемолке.

ЧТО ДЕЛАТЬ, ЕСЛИ ДОКТОР ЗАПРЕТИЛ СОЛИТЬ?

При определенных заболеваниях врач может назначить бессолевую диету. Привыкнуть к ней сложно, но можно. Чтобы обмануть свой вкус, можно в несоленые рыбные и мясные блюда добавлять чеснок - он маскирует недостаток соли. С той же целью в овощные супы нужно добавлять базилик, а паприку и лук - в салаты.

ПРИМЕТА

Если рассыпалась соль, то, по старинным поверьям, нужно поднять ее, бросить через левое плечо. Иначе ссоры не избежать.

Повелась эта примета со временем, когда соль была на вес золота. Конечно, рассыпать столь дорогую «специю» и впрямь к ссоре.

Приятного аппетита!

ОВОШНОЕ АССОРТИ

Потребуются: 1 небольшой кочан капусты, 3-4 огурца среднего размера, 3 сладких перца, 2-3 небольшие луковицы, 2 головки чеснока, 2 морковки, 3-4 помидора, 1 острый перчик, по 2-3 веточки укропа и петрушки, 2 веточки эстрагона, 8 горошин черного перца, 1 лавровый лист, 3 ст. л. соли, 2 ст. л. сахара, 1 ч. л. уксусной эссенции.

Приготовление. Морковь и лук очистить. У капусты снять верхние листья и удалить кочережку. Чеснок разделить на зубчики и очистить от шелухи. Капусту нарезать кусками. Разрезать перцы на 4 части, удалить сердцевину. Нарезать морковь кружками, а огурцы «бочонками». В широкой кастрюле вскипятить воду. Опустить овощи в кипяток на 2 сек., а затем выкладывать их на полотняное полотенце. Уложить в стерилизованную банку капусту, помидоры, огурцы, перцы, лук и зелень. Положить в образовавшиеся пустоты чеснок и кружки моркови. Добавить острый перчик, горошины черного перца и лавровый лист. Залить горячей кипяченой водой (но не кипятком!) и дать постоять 30 мин. Слив из банки воду в кастрюлю. Добавить соль, сахар и довести до кипения.

Влить раствор в банку с овощами, добавить «под крышку» уксус.

Закатать банку, перевернуть вверх дном и завернуть в полотенце. Оставить до полного остывания. Хранить в прохладном темном месте.

ПАНИКА ДОМАШНЯЯ

Потребуются: 3-3,5 кг томатов, 400 г моркови, 300-400 г кислых яблок, 500 г лука репчатого, 8-10 зубчиков чеснока, 2-3 стручка горького перца, 400-500 г сладкого болгарского перца, 3 ст. л. соли, 2 ст. л. сахара, 100-150 г рафинированного подсолнечного масла.

Приготовление. Все овощи порезать на комбайне до консистенции пюре. Морковь и болгарский перец можно мелко нарезать. Добавить соль, сахар, масло и варить с момента закипания на небольшом огне от 1,5 до 2 часов. Помешивать нужно довольно часто и тщательно. Жидкость должна частично выпариться. Разложить в стерилизованные банки и закатать их.

МАРИНОВАННЫЕ КАБАЧКИ

Потребуются: 2 кг кабачков, 3 сладких перца, 3 зубчика чеснока, 100 г соли, 1 луковица, 15-20 кубиков льда.

Для маринада: 250 г уксуса, 200 г сахара, 1,5 ст. л. сухой горчицы, 1,5 ст. л. сухого эстрагона, щепотка шафрана.

Приготовление. Кабачки нарезать кружками толщиной 1 см. У перцев отрезать верхушку, вынуть сердцевину, мякоть нарезать толстыми кольцами. Лук очистить, нарезать кольцами. Чеснок очистить, измельчить. Сложить подготовленные овощи в большую миску. Добавить соль и кубики льда. Дать настояться 3 часа. Через 3 часа аккуратно слить из миски воду. Овощи уложить слоями в стерилизованную банку. Соединить в сотейнике уксус, сахар, горчицу, эстрагон и шафран. Поставить на огонь и довести до кипения. Залить горячим маринадом овощи. Банку закрыть прокипяченными крышками, дать остуть, затем переставить в прохладное место.

Полосу подготовила Дулма ГУРОДАРМАЕВА.

XVII ЖАРАНАЙ ШАРА ШОРОЙ ХУЛГАНА ЖЭЛ

ТУГЭС БУЯНТА ШЭНЭ ЗУРХАЙН ЁНООР
НАМАРАЙ УЛЫУ ҮҮҮЛ ҮАРА

Буряад литэ	20	21	22	23	24	25	26
Европын литэ	17	18	19	20	21	22	23
Гарагай Нэрэ Үдэр	Дадаа Нара понед.	Мягмар Марс Вторник	Жагдаа Меркури среда	Лурдэ Юпитер четверг	Баасан Солбон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран Воскр.
Үнэз Үдэр	сагаагшан Тахяа	хара Нохой	харагшан Гахай	хүхэ Хулгана	хүхэгшиэн Үхэр	улаан Бар	улаагшан Туулай
Мэнгээ	7 улаан	6 сагаан	5 шара	4 ногоон	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан
Үүчудал	улаа	модон	хии	гал	шорой	тумэр	огтторгой

Гарагай 2-то намарай уллы
үүл үарын ноябрин 17
(хуучшанай 20).

Сагаагшан Тахяа, 7 улаан

мэнгээн, уулдаа үүдэлтэй үдэр.

Бурхандаа зальбарха, нонын үүдэндэ орохо, Очиригүүрэйн хар-
иуулга хэхэ, хэшгэгдэллэг аба-
ха, лусуд, тэнгэри тахиха, мори,
үхэр нургаха, гэрэй нуури

табиха, гэр бүрихэ, эм най-
руулха, дэлгэрүүлэх үйл бүгэ-
дэндээ найн. Замда ябаха, мал

агталха, хурим найр хэхэ, шэнэдээл үмдэхэ, эд юумэ үгэхэ,
өхөн хэргээ үүдэхэх, худалдаа хэ-
хэ хэрэгүүдэг мую.

Хүнэй үнэ абаа хаа, үлс-
хэлэн хоюон байдал оршох.

Гарагай 3-до ноябрин 18
(хуучшанай 21).

Хара Нохой, 6 сагаан мэнгээн,

модондо үүдэлтэй үдэр.

Бурхандаа зальбарха, хэшгэг-
дэллэг абаха, замда гараха, шэн-
ээ ноёниие табиха, худалдаа хэхэ,
хэлсэнээндээ ажалшанийн
абаха, урлаха үйлэдээ нуралсаха,
бэри буулгаха, модо тариха,
шэмгээ үзүүхээ үүхэгээ мэтээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, модо тариха, эм найруулха,
замда гараха, модо тариха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

найн. Үдэгээлээдээ нуралсаха, бэри
буулгаха, шэнэ бэрилаа ашаглалтадаа
тухийн бүтээхээгээ бүтээхээдээ

Уласхоорондын конкурс**НАРАНАЙ ТУЯА - НАНАНАЙМ ЗАЯА**

10-12 нацатайнууд Даваасурен Онгсурэн, Батмунх Тэмээн болон Энхбаатар Мүнхбаатар гэгшэд үнгэрэн долоон хоногто болонон хүүгэдэй эстрадын дуунай «Наранай туяа» гэхэн конкурсдо гол шан-Гран-при эхиртэбээ. Иргэжэ эдэмийн түүхэдэ нэрээ мүнхэлбээ. Ушар гэхэдэ, «Наранай туяа» анха түрүүшүүнхисэ уласхоорондын шэнжэтэй болобо бшуу.

- Мүнөө жэл манай конкурс 17 гэхэн дугаартай. Түрүүн ходо аймагуудай эдир дуушадын уриадаг хаа, 4 жэлэй саада тээ «Наранай туядамныай Агаана болон Усть-Ордаа хүбүүд, басагад хабаадаа. Тэрэ гэхээр конкурсанай регион хоорондын болоо һэн. Харин мүнөөжэл Монголой түлөөлгэшэд урилгыемнай баярлан абаа. Эндэ табан дуушад мүнөө хабаадана. Мүн тиихэд Тыва Республикин түлөөлгэшэд «Наранай туяада» ерээ, - гээд, арадай бэлигтэнай республиканска тубэй директоэрэй орлогшо Жаргалма Архинчева хөөрэнэ.

17-дохио болонон энэ конкурс 158 хүбүүд, басагадын суглуулаа, урдандаа имэ олон хүн нэгэшье хабаадажа үзүүгүй байна. Буряад Республикин соёлыи министрэй орлогшо Сергей Добрынинай холэн үгэнүүдээ энэ тоо гэршэлнэ. Юуб гэхэдэ, жэлнээж жэлдэ энэ конкурсанай хүснэгтэй болоно, хабаадагшадын олошорнон гээд Сергей Добрынин тэмдэглэхэн байна.

Хэдэн олон хүбүүд, басагад тус конкурсын хабаадабашье, олон тоото асуудалнуудые «Наранай туяа» табяа. Урда жэлнүүдтэ эндэ республиканый бүхын аймагуудай эдир талаан бэлигтэй үхүүдийн хабаадагшаа бэлэй. Харин мүнөө аймагуудай тоо эрид доошоод байна. Харин финалда 25 хабаадагшад аймаг аймагуудаараа иргээд хубаараа: Хэжэнгэ - 3, Мухар-Шээр, Тарлагатай, Баргажан, Зээдэ - нэгэ-нэг хабаадагшад, Монгол - 3, Улаан-Үдэ - 15. Энэ юуннээ дулдьданаб гээд, хэншие хэлэжэ шаданагүй. Тээд хаанаб заншалта Захааминай, Агын, Яруунын, Хяагтын, Сэлэнгын бэлли шадалтай бэрх хүбүүд, басагад. Али эндэхи багшанарай һанаа бодолын ондоо боложошье магадгүй. Пүүлэй үедэ гүрэн түрэ баригшадай үдэр бүри багшанарай, тэрэ тоодо нэмэлтэ нуралсалай багшанарай салин эрид дээшлээ гэж донгодож байхада, хүдээдэй байдал тад ондоо гээшээ. Тиймэхээ бага салинтай болонон хүгжэмийн, хатарай багшанааруу дуруу болонхой. Энэ үшөө нэгэ шалтагаан гээд хэлэхээр.

Заншалтаа ёоороо энэ конкурсын гурбан наанай бүлэгтэ хубаараа. Үшөө «Дебют» болон «Вокал» гэхэн хөөр бүлэгтэй түрүүшүүл шалгараа. Мэдээжэ СССР-эй арадай аристистка Галина Шойдагбас-ва түрүүтэй жюриин гэшүүдэй ажал тиймэ хүнгэн бэшэ байгаа.

Монголой хүбүүд Гран-при авсан

Цогто Лхагваев

Улаан-Дасибимба

Сарана Бамбагаева

Дариша Нимаева

Дуунхаа элшэ хүснэгтэй

Дина Санданова

Зоригто Цыбажков

Доодо-Ивалгын табатайхан Дариша Нимаева, Ахын аймагай «Саяны» нууринаай 10 нацатай Сарана Бамбагаева болон Үндэхэнтэнэй 1-дэхи лицей интернадай 1-дэхи кластай шаби Уян Дасибимба гэгшэд 2008 оной «Наранай туяада» эгээл эдир хабаадагшад байгаа.

Дариша Нимаева мүнөө хүүгэдэй сэсэрлигтэ ябана. Хэдэй тийгэбэшье энэ конкурсын хабаадаа. Тэрэ «Облака» гэхэн дуу гүйсэхөө, харагшад нэрье альга ташалгаа Даришийн угтан абаа.

Сарана Бамбагаева аяархолын Ахын аймагай Саян нууриин тоон-тотой. Тэрэ эндэ хөөр дуу гүйсэхдхэе. «Би нараа урид Орлик тосхондо үнгэргэгдэхэн «Наранай туяада» хабаадаа. Үшөө дүрбэйтэйдөө дуулажаа эхилээб», - гээд Сарана хөөрэнэ.

Уян Дасибимба мүнөөнэй буряад эстрадын одон, «Байгал» театрдай мэдээжэй аристистка Бадма-Ханда Аюшевсвагай басаган гээшэ. «Өөрөө дүрбэйтэй байгаад, дуулажаа эхилээб. Имэ олон хүнүүдэй урда түрүүшүүнхисэ га-

рааб. Эжымни намай һайнаар дууланааш гэдэг», - гээд, багахан Уян хөөрэнэ.

Эдэ гурбан бэлигтэйшүүл финалда орожо шадаагүй. Ород драмын театраар дүүрэн суглархан харагшадын конкурсын үүлшын гала-концертрын үедэ тэдэ тон ехээр баярлуулаа.

Тийгэж хөёрдохи шатын дипломуудта Алина Иванова (Тарбагатай), Василина Матвеева (Зээдэ), Валерия Ошорова (Улаан-Үдэ), хүгжэмийн гуманитарна лицей квартет, Дина Санданова (Хэжэнгэ) гэгшэд хүртэбэд. Нэгэдэхи шатын дипломоор Матвей Плащевич, Анна Осипова, Елизавета Лазарева, СКЭТ бүлгэмийн трио, Сергей Козырев, Дарья Кашехина (булта Улаан-Үдэ) гэгшэд урмаршувлагдаа.

Лауреадай нэрэзэргэдэ Дандар Аюшевэй нэрэмжэтэ хүгжэмийн гуманитарна лицейн шаби Алена Митрофанова эгээл багашуулай дунда хүртэбээ. Хэжэнгын аймагай Загаанаа нууринаай Зоригто Цыбажитовтэ дунда наанай бүлэгтэ лауреадай нэрэ зэрэг олгогдоо.

Харин ахаа бүлэгтэ Улаан-Үдэн Цогто Лхагваев лауреат болонон байна. Эдэмийн «Дебют» гэхэн бүлгэмэд шалгараа.

Мүн «Вокал» бүлэгтэ Монголой Баатбаатар Хангай болон 49-дэхи нургуулиин шаби Дарима Базарсадуева лауреадуудаа гэжэ тодорбо.

Улаан-Баатар хотооо ерэхэн айлшад гол Гран-при шандада хүртэвээ. Эдэ хэд бэ гээбл, Даваасурэн Онгсурэн, Батмунх Тэмээн, Энхбаатар Мүнхбаатар гэгшэд болоно. Буряад харагшадай, жуорин гэшүүдэй зүрхэ сэдхэлдэ тэдэ

шантгаар үүжэ, түрүүлжэ гараба. Хонгёо һайхан хоолойтой эдэ хүбүүд хамта дүрбэн жэл соо Улаан-Баатарай соёлыи ордон соо ирагуу дуунай онсо шэнжэ үзэнэ.

Манай республикин хүршэ болоно Монголой хүүгэд багаанаан хойшо һайн бэлэдхэл абааны тус амжалта үшөөдэхин гаршэлбээ. Энэ конкурсын шалгархан Буряад оройнмай хүбүүд, басагад мүн лэ урагшаа дабшахаа бэзэгээ найдаяа.

Борис БАЛДАНОВ.
Р-Н. БАЗАРОВАЙ фото-зурагууд.

Хайраты эсэгэ

ЦЫБАНОВ

Интуу Ринчиновиччай

саагаа урид наа баарын ушараар «Бүряад үнэн» Хэвлэлэй байшангай колектив секретарь-референт Жаргалма Интууовна Рыгзеновадаа гүнзэгти шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Загаанаа аймагай Тарбагатай тосхондо ноябрин 14-дэ 15 саагаа хүдөө табигдаа.

Эгээл хүндэтэй багша, худөө ажахын үйлэдбэриин ветеран ЦЫБАНОВ

Интуу Ринчиновиччай

саагаа урид наа баарын ушараар Загаанаа аймагай Тарбагатай тосхондо ноябрин 14-дэ 15 саагаа хүдөө табигдаа.